

SOPIMUSLUONNOS
Hämeenlinnan sisäiset
joukkoliikennevuorot
Kohde 9
2023

Sisältö

1. Sopimuksen osapuolet (sopijapuolet)	5
2. Sopimuksen kohde.....	5
3. Sopimuksen tarkoitus	5
4. Sopimuksen voimassaolo.....	6
5. Sopimusasiakirjat ja niiden pätevyysjärjestys.....	7
6. Kirjallinen varoitus	8
7. Sopimuksen irtisanominen tai purkaminen.....	8
7.1. Sulkeminen seuraavien tarjouskilpailujen ulkopuolelle	11
8. Määritelmät	11
9. Yhteyshenkilöt.....	11
10. Tarjousyhteenliittymä	11
11. Alihankinta.....	12
12. Oikeudet ja velvollisuudet.....	12
13. Lupa liikenteen harjoittamiseen.....	13
14. Liikennöinti ja toimintavarmuus	13
14.1. Käytettävät ajoneuvot	13
14.2. Tilaajaväryitys	14
14.3. Ylimääräiset vuorot ja lisäautot	14
14.4. Liikenteen suunnittelu ja palvelutason määrän muutokset.....	15
14.5. Varikkopalvelut.....	15
14.6. Henkilökunta	16
14.7. Koulutus.....	18
14.8. Lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmä	18
15. Mahdolliset muutokset sopimuskauden aikana	21
16. Liikenteen hoidosta maksettava korvaus ja muut tulot.....	21
16.1. Korvauserusteet.....	22
16.2. Aikataulukaaavioiden muodostamisperusteet.....	24
16.3. Lipputulojen tilitys ja ilmoittaminen.....	25
16.4. Suunnitelma bonuksista ja sanktioista	25
16.5. Korvausten vähentäminen ja sanktio	25

16.5.1. Informaationäytön toimimattomuus, toimiminen väärin	26
16.5.2. Ajamattomat vuorot	26
16.5.3. Päätepysäkille tulo- ja lähtöaikojen sekä vaihto-odotusaikojen laiminlyönti	28
16.5.4. Kalustopoikkeamat	28
16.5.5. Linja-auton tarpeeton tyhjäkäynti	29
16.5.6. Väärät linjakilvet	29
16.5.7. Matkustamon lämpötila	29
16.5.8. Sopimusyrityksen ja sopimuskuljettajien asiakaspalvelu	29
16.5.9. Toistuva rahastusriike	29
16.5.10. Oikean lähdön valitsematta jättäminen rahastuslaitteella	30
16.5.11. Oikean lähdön valitsematta jättäminen informaatiolaitteella	30
16.5.12. Ajoneuvon puhtaus	30
16.5.13. Rikkoontuvan ajoneuvon tai ajonauvolaitteiden korjaamisen laiminlyönti	30
16.5.14. Kuljettajan pukeutuminen	30
17. Tiedottaminen ja markkinointi	31
18. Tutkimukset ja tarkastukset	32
19. Valvonta ja raportointi	32
20. Immateriaalioikeudet	34
21. Vastuuvakuutus	34
22. Vakuudet	34
23. Palvelun raportointi	35
24. Vahingonkorvausvelvollisuus	35
25. Sopimuksen siirtäminen	35
26. Ylivoimainen este	36
27. Kartelliehto	36
28. Pakotteet ja varojen jäädyttämispäätökset	37
29. Asiakasrekisterinpito ja vaitiolovelvollisuus	38
30. Muut ehdot	39
31. Erimielisyyksien ratkaiseminen	39
32. Sopimuskappaleet	40

SOPIMUSLUONNOS

1. Sopimuksen osapuolet (sopijapuolet)

Liikenteenharjoittaja

Tilaaja

Hämeenlinnan kaupunki (0146921-4)

Wetterhoffinkatu 2

13100

HÄMEENLINNA

2. Sopimuksen kohde

Sopimus koskee seuraavaa liikennöintikohdetta tai seuraavia liikennöintikohteita:

- [Tieto liikennöintikohteesta/-kohteista lisätään lopulliseen sopimukseen]

Liikennöintikohteet (kohteet) ovat sopimuksen liitteessä **Kohde**. Selvyyden vuoksi todetaan, että liitteessä voi olla myös sellaisia kohteita, jotka eivät ole tämän sopimuksen piirissä; toisin sanoen jos liitteessä ovat tarjouskilpailun kaikki kohteet, koskee tämä sopimus vain niitä kohteita, joiden liikennöitsijäksi Liikenteenharjoittaja on valittu.

Sopimus perustuu Tilaaajan tarjouspyyntöön ([diaarinumero ja päivämäärä lisätään lopulliseen sopimukseen]) ja Liikenteenharjoittajan siihen tekemään tarjoukseen ([päivämäärä lisätään lopulliseen sopimukseen]) sekä Tilaaajan hankintapäätökseen ([päivämäärä ja numero sekä diaarinumero lisätään lopulliseen sopimukseen]).

3. Sopimuksen tarkoitus

Näitä sopimusehtoja noudatetaan Tilaaajan ja Liikenteenharjoittajan välillä. Siltä osin kuin sopimusehdoissa ei ole toisin sovittu, noudatetaan lisäksi Hämeenlinnan kaupungin yleisiä sopimusehtoja palveluhankinnoissa (HMLYSE 2022 PALVELUT). Sopimukseen sovelletaan lisäksi kaikkia voimassa olevia lakeja, kuten esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1370/2007, lakia liikenteen palveluista, koulukuljetuksia koskevaa lainsäädäntöä perusopetuslaissa ja tieliikennelakia.

Sopimuksen liikennöitsijälle myönnetään liikennepalvelulain (320/2017) III osan 3 luvun 10 §:n 2 momentin ja EU:n palvelusopimusasetuksen mukainen yksinoikeus bussiliikenteen harjoittamiseen reitillä /reiteillä, joita liikennöimään liikennöitsijä on valittu. Reiteillä tarkoitetaan Hämeenlinnan seudun joukkoliikenteen bussiliikenteen reittejä sellaisina, kuin ne kulloinkin ovat voimassa.

Tämän sopimuksen ehtojen mukaisesti tilaaja hankkii liikenteenharjoittajalta bruttoperusteisen liikennöintisopimuksen kohteena olevien linjojen liikennöintiä tilaajan vahvistamien julkisen liikenteen palvelutasoa koskevien määritysten, reittien ja aikataulujen mukaisesti ja siten, kuin liikennöintisopimuksessa ja siihen liitetyissä asiakirjoissa on todettu.

Hämeenlinnan kaupungin yleiset sopimusehdot palveluhankinnoissa (HMLYSE 2022 PALVELUT) ovat sopimuksen liitteessä **Hämeenlinnan kaupungin yleiset sopimusehdot palveluhankinnoissa (HMLYSE 2022 PALVELUT)**.

Tilaaja hankkii Liikenteenharjoittajalta sopimuksen kohteena olevaa liikennöintiä tämän sopimuksen ja sen liitteiden mukaisesti. Bruttosopimuksen perusteella saa liikenteen tilaaja matkalipputulot. Liikenteenharjoittajalle maksetaan sopimuksen mukaisesta liikennöinnistä korvaus, joka lasketaan tilaajan laatimista ja hyväksymistä aikataulukaaevioista. Korvauksen perusteena ovat liikenteen hoidon vaatimat suoritteet, joita ovat linjakilometrit, linjatunnit ja autopäivät, ja niiden tarjouksen mukaiset hinnat siten kuin jäljempänä kohdassa *liikenteen hoidosta maksettava korvaus ja muut tulot* on todettu.

Palvelun on oltava sopimuksen mukainen ja toimittava sovitulla tavalla. Liikenteenharjoittaja vastaa siitä, että palvelu täyttää tässä sopimuksessa ja sen liitteissä yksilöidyt vaatimukset ja yhteisesti kirjallisesti sovitut määräykset.

Palvelun on koko sopimuskaudella täytettävä vaatimukset, jotka perustuvat lakiin tai sen nojalla annettuun asetukseen tai viranomaismääräykseen, ja jotka ovat voimassa sopimuksen tekohetkellä tai jotka ovat silloin julkaistu ja säädetty tulemaan voimaan sopimuskauden aikana.

Liikenteenharjoittaja sitoutuu ammattimaiseen töiden järjestelyyn ja toimintansa kehittämiseen.

Sopijapuolet pyrkivät kaikki matkustajaryhmät sekä esteettömyyden ja ympäristön huomioivaan yhteistyöhön. Tämä edellyttää sopijapuolilta avointa yhteistyötä, luottamusta ja vuorovaikutusta sopimuksen toimivuuden kehittämiseksi.

4. Sopimuksen voimassaolo

Sopimuskausi on määräaikainen kahdeksan vuotta, ellei sopimusta ole irtisanottu tai purettu.

Sopimuskausi alkaa **[päivämäärä]**. Sopimus tulee voimaan sopijapuolten allekirjoitettua sopimuksen.

---

5. Sopimusasiakirjat ja niiden pätevyysjärjestys

Tämä luku korvaa HMLYSE 2022 PALVELUT -ehtojen luvun 25.

Sopimusasiakirjat täydentävät toisiaan. Jos sopimusasiakirjat ovat keskenään ristiriidassa, noudatetaan niitä seuraavassa keskinäisessä pätevyysjärjestyksessä:

1. Sopimukseen sopimuskauden aikana tehty kirjallinen muutos (esimerkiksi muutossopimus tai neuvottelumuistio), jonka sopijapuolet ovat allekirjoittaneet (Tilaajan allekirjoitus tilaajan hallintosäännön mukaisesti, ellei sopimuksessa ole toisin ilmoitettu)
2. Sopimus lukuun ottamatta liitteitä
3. Liite Henkilötietojen käsittelyn ehdot
4. Liite Tietoturvaliite
5. Liite Salassapitositoumus
6. Liite Vakuutus liittyen lakiin lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä
7. Liite Hämeenlinnan kaupungin eettiset periaatteet ja vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet hankinnoissa (Code of Conduct)
8. Liite Kohde
9. Liite Kalusto
10. Liite Lippu- ja maksujärjestelmä
11. Liite Informaatiojärjestelmä
12. Liite Palvelu- ja myyntiohje
13. Liite Hinnat
14. Liite Laskutusosoitteet
15. Liite Yhteyshenkilöt
16. Liite Tarjousyhteenliittymä
17. Liite Alihankinta
18. Liite Työsuhde
19. Liite Tarjouspyyntö liitteineen
20. Liite Hämeenlinnan kaupungin yleiset sopimusehdot palveluhankinnoissa (HMLYSE 2022 PALVELUT)
21. Liite Tarjous liitteineen

Jos samassa asiakirjassa on ristiriitoja, Tilaaja ratkaisee Liikenteenharjoittajaa kuultuaan, miten asiakirjaa on noudatettava. Muutoin asiakirjat täydentävät toisiaan siten, että yhdessä asiakirjassa annettu määräys on velvoittava, vaikka se muista asiakirjoista puuttuisi.

---

6. Kirjallinen varoitus

Tilaajalla on vähäisten puutteiden ja muiden puutteiden osalta halutessaan mahdollisuus antaa Liikenteenharjoittajalle kirjallinen varoitus, jossa osoitetaan puute, huomioiden kohtuullinen määräaika puutteen korjaamiselle. Jos puutetta ei määräajan kuluttua ole Tilaajan hyväksymällä tavalla korjattu, Tilaajalla on oikeus periä sopimussakkoa 500 euroa/alkava suorituspäivä, alkaen varoituksessa osoitetun määräajan päättymisestä siihen saakka, kunnes puute on korjattu. Tilaajalla on oikeus sopimussakkoon aina, kun laatutaso on poikennut sovitusta, eikä Tilaajan tarvitse osoittaa, että laatutason puutteesta olisi aiheutunut sille tai matkustajille vahinkoa.

Myös toistuvia, samaa asiaa koskevia reklamaatioita pidetään laatutason puutteena, jonka johdosta Tilaaja voi esittää kirjallisen varoituksen, asettaa reklamaation luonne huomioiden kohtuullisen määräajan asian korjaamiselle ja periä määräajan päätyttyä yllä esitettyä sopimussakkoa.

Kolmen kirjallisen varoituksen jälkeen Tilaajalla on oikeus purkaa sopimus.

Mikäli Tilaaja tai kolmas osapuoli havaitsee palvelussa vakavia virheellisyyksiä tai laiminlyöntejä, joita ei ole korjattu annetun kohtuullisen määräajan kuluessa kirjallisesta vaatimuksesta, Tilaajalla on oikeus purkaa sopimus.

7. Sopimuksen irtisanominen tai purkaminen

Sopijapuolella on oikeus irtisanoa sopimus 12 kuukauden irtisanomisajalla kirjallisella ilmoituksella ilman, että irtisanomista tarvitsee perustella. Irtisanomisaika alkaa kulua irtisanomisilmoituksen lähettämisestä kuitenkin siten, että sopimuksen päättymisen ajankohta on joko 31.12. tai 31.7.

Tilaajalla on oikeus irtisanoa sopimus kolmen kuukauden irtisanomisajalla kirjallisella ilmoituksella tai Tilaajalla on oikeus purkaa sopimus kirjallisella ilmoituksella, mikäli:

- Liikenteenharjoittaja ei määräaikaan mennessä aseta sopimuksen mukaista vakuutta taikka toimita selvitystä varikkopalveluiden järjestämisestä tai muuta sopimus-/tarjouspyyntöasiakirjoissa edellytettyä asiakirjaa, tai
  - Liikenteenharjoittaja oleellisesti rikkoo keskeisiä sopimuksen ehtoja tai Liikenteenharjoittaja toimii olennaisesti sopimusehtojen vastaisesti, kuten laiminlyö toistuvasti liikennöintivelvoitteen, käyttää sopimuksen vastaista ajokalustoa, laiminlyö maksujärjestelmässä olevan virheen tai toimintahäiriön korjaamisen taikka laiminlyö maksuvelvollisuutensa, eikä Liikenteenharjoittaja ole oikaissut menettelyään sopimuksen mukaiseksi asetetun kohtuullisen, vähintään kahden viikon, määräajan kuluessa saatuaan Tilaajalta tätä tarkoittavan kirjallisen huomautuksen, joka sisältää esitetyn rikkomuksen yksilöinnin, tai
-

- Liikenteenharjoittaja joutuu konkurssitilaan tai muutoin sellaiseen taloudelliseen tilaan, ettei se pysty asianmukaisesti täyttämään sopimuksen mukaisia velvollisuuksiaan, eikä Liikenteenharjoittaja tai sen oikeudenomistaja Tilaajan esittämän vaatimuksen jälkeen kohtuullisessa ajassa saata toimintaansa sopimuksen mukaiseksi ja aseta sopimukseen perustuvien velvoitteittensa täyttämisestä Tilaajan hyväksymää lisävakuutta, tai

- Liikenteenharjoittaja menettää lain mukaisen kelpoisuutensa henkilöliikenteen harjoittamiseen (samoin sopimus voidaan irtisanoa tai purkaa, jos liikenteestä vastaava henkilö on menettänyt kokonaan tai joltain osin joukkoliikennelaissa säädetyt kelpoisuusehdot, eikä hänen tilalleen ole asetettu ao. edellytykset täyttävää henkilöä), tai

- Liikenteenharjoittajaa tai sen alihankkijaa rasittaa hankintalain (1397/2016) 80 §:ssä mainittu pakollinen poissulkemisperuste tai 81 §:ssä mainittu harkinnanvarainen poissulkemisperuste (konkurssi, vakava virhe ammattitoiminnassa, verojen tai sosiaaliturvamaksujen laiminlyöminen, Suomen tai Euroopan unionin lainsäädännön rikkomukset, tieliikenteen sosiaalilain rikkomukset, työehtosopimusten tai työoikeudellisten velvoitteiden rikkominen, merkittävät ja toistuvat puutteet keskeisen vaatimuksen toteuttamisessa aiemmissa hankinta- tai käyttöoikeussopimuksissa) taikka Suomen viranomaisten, Euroopan unionin tai YK:n kohdistama pakote tai varojen jäädyttämis päätös, vaikka peruste olisi syntynyt vasta sopimussuhteen alkamisen jälkeen, tai

- Liikenteenharjoittajalle on annettu vähintään kolme kirjallista varoitusta, tai

- Liikenteenharjoittajalle on annettu vähintään viisi kirjallista huomautusta ja/tai reklamaatiota sopimusehtojen noudattamattomuudesta, tai

- irtisanomiselle tai purkamiselle on muu sopimusasiakirjoissa mainittu peruste.

Sopijapuolella on oikeus irtisanoa sopimus kolmen kuukauden irtisanomisajalla kirjallisella ilmoituksella tai sopijapuolella on oikeus purkaa sopimus kirjallisella ilmoituksella, mikäli:

- Tilaajan määrärahat muuttuvat niin paljon, että neuvotellaan sopimusehtoihin kirjattua muutosvaraa suuremmista liikenteen muutoksista, eikä Liikenteenharjoittaja hyväksy muutosta. Mikäli sopimus päättyy tällä perusteella, ei kummallakaan sopijapuolella ole oikeutta vahingonkorvaukseen.

Tilaajalla on oikeus irtisanoa sopimus kuuden kuukauden irtisanomisajalla kirjallisella ilmoituksella, mikäli:

- liikennepalveluiden kysyntään vaikuttavat olosuhteet ovat sopimuskauden aikana olennaisesti, ennalta arvaamattomasti ja liikenteen kannattavuuteen merkittävästi vaikuttavalla tavalla muuttuneet, eikä sopimuksen jatkamista voida näissä oloissa pitää kohtuullisena (sopijapuolet neuvottelevat liikenteen päättymisen ajankohdasta ja se on ajoitettava liikennöintikauden loppumiseen, joka on joko 31.12. tai 31.7.), tai
- Liikenteenharjoittajan olosuhteissa, kuten tarjouspyyntöasiakirjoissa asetetuissa kelpoisuusehtojen (soveltuvuusvaatimusten) täyttämisessä, on tapahtunut olennainen muutos ja Tilaaja osoittaa, ettei olisi tehnyt sopimusta Liikenteenharjoittajan kanssa, mikäli kyseinen olosuhteiden muutos olisi ollut Tilaajan tiedossa sopimuksentekohetkellä (tällöin Liikenteenharjoittajalla on oikeus saada täysimääräinen maksu sopimuksen päättymishetkeen mennessä tuotetusta palvelusta, mutta ei oikeutta muuhun korvaukseen irtisanomisen johdosta), tai
- kuljetukset ovat vähentyneet (tällöin irtisanominen voi tapahtua osittain).

Sopijapuolella on oikeus irtisanoa sopimus kuuden kuukauden irtisanomisajalla kirjallisella ilmoituksella, mikäli:

- sopimuskauden aikana lainsäädäntömuutokset vaikuttavat oleellisesti kuljetusten järjestämiseen. Irtisanomisaika alkaa kulua irtisanomisilmoituksen lähettämisestä kuitenkin siten, että sopimuksen päättymisen ajankohta on joko 31.12. tai 31.7.

Sopimuksen purkautuessa on sopimusta rikkonut sopijapuoli myös velvollinen korvaamaan toiselle sopijapuolelle tai kolmannelle osapuolelle mahdollisesti aiheuttamansa välittömän vahingon. Jos sopimus on purkautunut Liikenteenharjoittajan vastuulla olevasta syystä, voidaan liikennöinnistä maksettavaa korvausta käyttää Liikenteenharjoittajaa kuulematta myös vahingonkorvaussaatavan kuittaamiseen.

Liikenteenharjoittaja on lisäksi velvollinen korvaamaan Tilaajalle vahingon, joka aiheutuu siitä, että sopimuksen mukainen palvelu jää suorittamatta, tai että Liikenteenharjoittaja on muutoin laiminlyönyt velvoitteensa tai muutoin rikkonut sopimusta. Liikenteenharjoittaja vastaa myös matkustajille ja muille ulkopuolisille aiheuttamistaan vahingoista.

Irtisanominen tai purkaminen voidaan tehdä kohdekohtaisesti.

7.1. Sulkeminen seuraavien tarjouskilpailujen ulkopuolelle

Liikenteenharjoittaja voidaan sulkea määrääjäksi, korkeintaan kolmeksi vuodeksi, liikenteen järjestämistä koskevien tarjouskilpailujen ulkopuolelle, jos hankintayksiköllä on siihen hankintalain (1397/2016) mukainen oikeus. Tällainen oikeus voi olla esimerkiksi silloin, jos Liikenteenharjoittajan tämän sopimuksen mukaisissa suorituksissa tai Liikenteenharjoittajan suorituksissa aikaisemmissa hankintasopimuksissa tai käyttöoikeussopimuksissa on ollut merkittäviä tai toistuvia puutteita jonkin keskeisen vaatimuksen toteuttamisessa; lisäedellytyksenä on, että puutteet ovat johtaneet kyseisen sopimuksen ennenaikaiseen irtisanomiseen, purkamiseen, vahingonkorvauksiin tai muihin vastaaviin sanktioihin.

8. Määritelmät

HMLYSE 2022 PALVELUT -ehtojen luvun 1 mukaisesti siten, että Liikenteenharjoittaja on Palveluntuottaja.

9. Yhteyshenkilöt

Yhteyshenkilöt ovat sopimuksen liitteessä **Yhteyshenkilöt**. Jos liitteessä ei ole mainittu Liikenteenharjoittajan liikenteestä vastaavaa henkilöä liikenteen alkaessa, tulee Liikenteenharjoittajan ilmoittaa tieto Tilaajalle kirjallisesti ennen liikenteen alkamista.

Lisäksi HMLYSE 2022 PALVELUT -ehtojen luvun 2 mukaisesti.

10. Tarjousyhteenliittymä

Tarjousyhteenliittymä on sopimuksen liitteessä **Tarjousyhteenliittymä**.

Liikenteenharjoittajat ovat voineet muodostaa tarjousyhteenliittymän, joka on jättänyt yhteisen tarjouksen kilpailutuksen kohteena olleesta liikenteestä.

Tarjousyhteenliittymä voidaan muodostaa esimerkiksi silloin, kun yksittäisen liikenteenharjoittajan resurssit, kuten ajoneuvojen määrä, eivät riitä sopimuksen kohteena olevan liikenteen hoitamiseen. Tarjousyhteenliittymään kuuluvat Liikenteenharjoittajat vastaavat yhteisvastuullisesti sopimuksen mukaisista velvoitteista. Tarjousyhteenliittymää kohdellaan itsenäisenä oikeushenkilönä. Tilaajalla on oikeus edellyttää mahdolliselta tarjousyhteenliittymältä yritysten välisiä sopimuksia tai muita sopimuksia toteutettavista järjestelyistä, joilla osoitetaan, että vaaditut edellytykset täyttävät voimavarat ovat tarjoajien/ryhmittymien käytettävissä sopimusaikana hankintasopimuksen asianmukaiseksi toteuttamiseksi. Tällaisia selvityksiä voi toimittaa tarjouksen antamisen yhteydessä ja tulee toimittaa pyydettyäessä.

Tarjousyhteenliittymä nimeää liikenteestä vastaavan henkilön.

11. Alihankinta

Alihankinta on sopimuksen liitteessä **Alihankinta**.

Jos liikennöinnissä käytetään alihankkijaa, kuuluu vastuu liikenteen hoidosta sopimuksen tehneelle Liikenteenharjoittajalle. Alihankkijat ja muutokset alihankkijoissa tulee ilmoittaa kirjallisesti Tilaajan hyväksyttäväksi ennen muutosta tai ennen alihankinnan aloitusta. Alihankkijan kelpoisuus ratkaistaan samoilla perusteilla kuin varsinaisen Liikenteenharjoittajan kelpoisuus. Alihankkijalla tarkoitetaan kaikkia Liikenteenharjoittajaan sopimussuhteessa olevia osapuolia, jotka osallistuvat liikenteen hoitamiseen.

Liikenteenharjoittajalla ei ole oikeus käyttää alihankkijoita, jotka eivät ole siihen sopimussuhteessa. Myös konsernin sisäinen alihankinta katsotaan alihankinnaksi, joka tulee hyväksyttäväksi Tilaajalla kirjallisesti ennen muutosta tai ennen alihankinnan aloitusta. Liikenteenharjoittajalla ei ole oikeutta ilman Tilaajalta etukäteen saatua kirjallista suostumusta osaksikaan siirtää sopimusta kolmannelle osapuolelle.

Kaikki sopimuksen velvoitteet ja määräykset koskevat soveltuvin osin myös alihankkijan liikennöintiä, vaikka alihankkijan ja Tilaajan välillä ei olekaan sopimussuhdetta.

Alihankinnan määrä ei saa ylittää voimassaolevassa lainsäädännössä määriteltyä enimmäismäärää. Liikenteenharjoittajan on ajettava henkilökuljetuksista itse vähintään 50 prosenttia (laskettuna sopimuksen mukaisesta laskutuksesta), ellei lainsäädäntö muuta määrittele. EU:n palvelusopimusasetus määrää, että julkisen henkilöliikenteen palvelujen hoitamiseen valittu liikenteenharjoittaja veloitetaan hoitamaan itse suurin osa julkisen henkilöliikenteen palveluista.

Tilanteessa, jossa alihankkija menettää kelpoisuutensa henkilöliikenteen harjoittamiseen, Liikenteenharjoittaja on velvollinen välittömästi vaihtamaan alihankkijan tai huolehtimaan liikenteestä itse.

Lisäksi HMLYSE 2022 PALVELUT -ehtojen luvun 3 mukaisesti.

12. Oikeudet ja velvollisuudet

Liikenteenharjoittajan ja Tilaajan oikeudet ja velvollisuudet on kuvattu sopimus- ja tarjouspyyntöasiakirjoissa.

---

13. Lupa liikenteen harjoittamiseen

Liikenteenharjoittajalla tulee olla voimassa oleva lupa (ja tarvittava lupajäljennösten määrä) henkilöliikenteen harjoittamiseen kulloinkin voimassa olevan lain nojalla ja lupa oikeuttaa tämän sopimuksen mukaisiin palveluihin.

Liikenteenharjoittaja vastaa vahingoista, joita Tilaajalle aiheutuu, jos sopimus päättyy kesken sopimuskauden siitä syystä, että Liikenteenharjoittajalla ei ole enää lupaa liikenteen harjoittamiseen (esimerkiksi Liikenteenharjoittajan liikennelupaa ei uusita).

14. Liikennöinti ja toimintavarmuus

Liikenteenharjoittaja sitoutuu liikennöimään siten kuin sopimuksessa ja sen liitteissä on todettu.

Liikenteenharjoittaja vastaa täysin siitä, että liikennöinti suoritetaan aikataulun ja sovitun mukaisesti ja siten, että kaikki matkustajat saavat paikan linja-autoissa voimassa olevien säästösten mukaisesti.

Liikenteenharjoittaja varautuu liikennehäiriöihin, kaluston rikkoontumisiin ja muihin vastaaviin riskeihin pitämällä yllä riittävän valmiuden vara-autojen asettamiseksi liikenteeseen sekä kuljettajan sairastumiseen tai loukkaantumiseen ja muihin vastaaviin riskeihin varahenkilöstöllä.

14.1. Käytettävät ajoneuvot

Sopimuksen mukaisessa liikenteessä käytettävien ajoneuvojen on oltava hyväkuntoisia sekä tyypiltään, iältään ja muilta ominaisuuksiltaan vähintään sopimus- ja tarjouspyyntöasiakirjoissa ja tarjousasiakirjoissa määritellyn mukaisia koko sopimuskauden ajan.

Vaatimukset ajoneuvoille ovat erityisesti sopimuksen liitteessä **Kalusto**. Lisäksi kalustovaatimuksissa noudatetaan kohdekohtaisia lisävaatimuksia.

Mahdollinen invavarustus voidaan hyödyntää kuljetuksissa ilman erillistä korvausta myös silloin, jos tilaaja ei ole vaatinut invakalustoa, mutta liikenteenharjoittajalla on sellainen ajoneuvo käytössä.

Ominaisuuksiltaan ja tyypiltään muunlaista kalustoa saa käyttää ainoastaan poikkeuksellisesti ja silloin, kun määritellyn mukaista kalustoa ei välttämättömien huolto- ja korjaustöiden tai varaosien saantivaikeuksien vuoksi taikka jostain muusta Liikenteenharjoittajasta riippumattomasta syystä ole käytettävissä. Tällöinkin käytettävän kaluston on täytettävä kohdekohtaiset kalustovaatimukset (kokonaispaikkavaatimus, päästörajoitus ja muut kohdekohtaiset vaatimukset). Liikenteenharjoittajan on ilmoitettava Tilaajalle kaluston rikkoutumisesta johtuvasta poikkeuksellisen kaluston käytöstä välittömästi. Normaalien huolto- ja korjaustöiden aikaisesta poikkeuskalustosta on annettava selvitys, jos Tilaaja sitä erikseen pyytää.

Poikkeuksellista kalustoa saa käyttää korkeintaan viiden peräkkäisen liikennöintipäivän ajan perustellusta syystä. Liikenteenharjoittaja voi anoa Tilaajalta poikkeuskaluston käytölle pidempää aikaa.

Liikenteenharjoittaja on velvollinen viipymättä ilmoittamaan Tilaajalle, jos poikkeuksellisen kalustona joudutaan käyttämään alkolukotonta ajoneuvoa (voimassa oleva Alkolukolaki).

Ajoneuvot on huollettava niin, että niiden kaikki laitteet toimivat moitteettomasti. Ajoneuvojen on oltava siistejä ja puhtaita. Ajoneuvot on siivottava kerran vuorokaudessa ja pestävä ulkopuolelta niin usein, että yleisilme säilyy puhtaana.

Sopimuskauden aikana kaluston kokoa voi muuttaa, mutta tarjottua päästöluokitusta ja vuosimallia (käyttöönottopäivämäärää) sekä muita ominaisuuksia ei saa alittaa tai poistaa kalustoa vaihdettaessa.

14.2. Tilaajaväryitys

Autot tulee olla ulkopinnoiltaan siisti ja yrityksen oman ulkoilmeen tai tilaajan ulkoilmeen mukaisia. Yrityksen käyttämä ulkoilme tulee hyväksyttävä tilaajalla. Mikäli yrityksen ulkoilme ei ole hyväksyttävä tai yhtenäistä yritysilmettä ei ole, tulee ajoneuvo maalata / teipata tilaajavärytykseen. Autojen teippaukseen/maalaukseen kuluva aika kuuluu sopimukseen eikä teippaukseen/maalaukseen käytetystä ajasta makseta korvausta.

14.3. Ylimääräiset vuorot ja lisäautot

Liikenteenharjoittaja on velvollinen asettamaan liikenteeseen tilapäisesti lisäautoja, jos matkustajamäärä sitä edellyttää. Lisäautoista sovitaan etukäteen tilaajan kanssa. Ylimääräiset ajot otetaan huomioon kuukausittain todellisten suoritteiden mukaisina. Mikäli ylimääräinen vuoro aiheuttaa todellisen lisäauton tarpeen, maksetaan ylimääräisestä vuorosta linjatuntien ja linjakilometrien lisäksi myös autopäiväkorvaus. Tapauksesta riippuen voidaan ylimääräisten ajojen linjakilometreihin ja -tunteihin sisällyttää myös ajoon liittyvä siirtoajo.

Jos tarvetta lisääautojen käyttöön ei enää voida pitää tilapäisenä, on asiasta ilmoitettava tilaajalle. Pysyvästi asetettava lisääauto lisätään aikataulukaavioon ja siitä maksetaan kaavion muutoksen mukainen ajosuoritteiden yksikköhintoihin perustuva lisäkorvaus.

14.4. Liikenteen suunnittelu ja palvelutason määrän muutokset

Tilaaja suunnittelee liikennöintisopimuksen mukaisen liikenteen reitit ja aikataulut ottaen huomioon tarjouspyynnössä asetetut vaatimukset ja vahvistamansa julkisen liikenteen palvelutason. Tilaaja voi muuttaa linjoja ja liikenteen määrää ennen liikenteen aloitusta tai sopimuskauden aikana, mikäli kysyntä, palvelutasotavoitteet, maankäyttö, määrärahat tai muut olosuhteet muuttuvat.

Sopijapuolet neuvottelevat liikennepalveluiden muutostarpeista ennen niiden toteuttamista ja mahdolliset muutokset pyritään toteuttamaan liikennöintikauden vaihtuessa kesän alussa tai lopussa. Tilaaja voi muuttaa yksittäisen sopimuskohteen mukaista vuotuista liikennesuoritetta linjakilometreillä mitattuna enintään 20 % vuodessa (kahden peräkkäisen kalenterivuoden ajosuoritteen erotus, jos liikennettä olisi ajettu koko vuosi) ja 40 % koko sopimuskauden aikana.

Näitä suuremmista muutoksista tai lopetettavaksi aiotusta liikennekokonaisuudesta sovitaan liikenteenharjoittajan kanssa erikseen. Muutoksista ilmoitetaan liikenteenharjoittajalle viimeistään (4) kuukautta ennen niiden toteuttamista. Liikenteenharjoittajan tarjouksessa antamia yksikköhintoja käytetään liikennöintikorvausta laskettaessa myös muutettaessa liikenteen määrää sopimuskauden aikana.

Jos liikenteen toteuttamiseen liittyvät olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet siitä, kun tarjous jätettiin ja sopimus tehtiin, tilaaja voi vähentää palvelutason alueellista vähimmäistarjontaa.

Jos tilaaja sopimuskauden aikana päättää täydentää palvelutasoa, sovitaan liikenteenharjoittajalle asetettavasta lisävelvoitteesta ja sen korvaamisesta erikseen. Korvauksen perusteena ovat liikenteenharjoittajan tarjouksessaan antamat linjakilometrin, linjatun-nin ja autopäivän yksikköhinnat.

Liikenteenharjoittajan tarjouksessa antamia yksikköhintoja käytetään liikennöintikor-vausta laskettaessa myös muutettaessa liikenteen määrää sopimuskauden aikana.

Kalustomäärän muutos voi olla 6 tai useamman auton kohteessa -2 tai +2 autoa, 2 - 5 auton kohteissa -1 auto tai +2 autoa. Tätä pienemmissä kohteissa kalustomäärän muutos voi olla tai +1 auto

14.5. Varikkopalvelut

Tilaaja edellyttää, että Liikenteenharjoittajalla on käytössään varikkopalvelut muun muassa kaluston siisteydestä huolehtimiseen. Varikkopalveluiden on sijaittava riittävän lähellä siten, että Liikenteenharjoittaja pystyy niitä tosiasiallisesti käyttämään.

Liikenteenharjoittajan on huolehdittava asianmukaisesta pysäköinnistä kaikissa taajamissa, joissa autoille jää seisonta-aikaa.

Liikenteenharjoittajan tulee järjestää autoille yliyönpysäköinti ja viikonloppupysäköinti siten, ettei autoja säilytetä taajamien keskeisillä katu-/torialueilla tai vastaavilla lyhyitä taukopysäköintejä lukuun ottamatta.

14.6. Henkilökunta

Liikenteenharjoittaja vastaa työnantajana liikennettä palvelevasta henkilökunnasta ja siitä, että henkilökunta noudattaa palvelun laatuvaatimuksia, ja että sopimusliikenteessä noudatetaan voimassa olevia yleissitovia työehtosopimuksia ja voimassa olevaa oikeuskäytäntöä.

Liikennöinnissä tulee noudattaa alalla olevaa Autoliikenteen Työnantajaliitto ry:n ja Auto- ja kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:n kilpailuttamistilanteissa noudatettavista työsuhteen ehdoista ja menettelytavoista voimassaolevaa työehtosopimusta.

Liikenteenharjoittajalla on oltava käytössään myös toimiva varahenkilöjärjestelmä, jolla taataan toimiva kuljetuspalvelu, kuten esimerkiksi työvuoroon merkitty kuljettaja ei olisi saapunut työvuoroonsa ajoissa ja siten vuoro jää ajamatta. Liikenteenharjoittaja vastaa varahenkilön perehdyttämisestä kuljetusten hoitamiseen.

Liikenteenharjoittaja vastaa siitä, että kuljettajat ovat perehtyneet rahastuslaitteen toimintoihin, Waltin kerta- ja arvolippujen myyntiin ja matkakorttien lisälataamiseen sekä mahdollisen virhemyyntin välittömään korjaamiseen.

Kuljettajien tulee kyetä palvelemaan matkustajia suomen kielellä.

Asiakaspalvelun tulee olla ystävällistä ja asiallista. Matkustajia tulee tarvittaessa neuvoa matkustamiseen liittyvissä asioissa. Ongelmia ratkaistaan keskustelemalla. Koululaisten, lasten ja vammaisten tai muuten erityispalvelua tarvitsevien kohdalla asiakaspalvelun osalta kuljettajalta edellytetään toiminnassaan esimerkillistä ja asiallista aikuisen mallia sekä ymmärrystä, auttamishalua ja joustavuutta. Ikäihmisten, vammaisten ja lasten erityistarpeet tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon.

Kuljettajan tulee pyydettyäessä pystyä antamaan tietoa ajamansa reitin varrella olevista julkisista kohteista sekä vaihtoyhteyksistä. Kuljettajan tulee tietää, mistä matkustaja voi saada lisätietoja matkustamiseen liittyvistä asioista.

Lähtöpisteessä matkustajien tulee päästä autoon riittävän ajoissa ottaen huomioon myös huonojen säiden asettamat erityisvaatimukset. Kuljettajan on huolehdittava, että auton lämpötila ja ilmanvaihto ovat matkustajan kannalta asianmukaiset ja miellyttävät.

Kuljettajan on ilmoitettava häiriötilanteesta (kuten rikkoutunut auto, 15 minuutin ylittävä myöhästyminen, yllättävä lisäkaluston tarve tai kuljetettavan noutamatta jääminen) viivytyksettä

---

työnjohdolle, jonka on ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Kuljettajan ja Liikenteenharjoittajan on huolehdittava siitä, että tieto häiriötilanteesta menee välittömästi joukkoliikenne- ja henkilökuljetusyksikölle. Kuljettajan on tiedotettava matkustajille häiriöstä ja aiheutuneen viivästyksen kestoista. Häiriötilanteessa kuljettajan on tarvittaessa opastettava matkustajia jatkoyhteyden valinnassa.

Lisäksi Liikenteenharjoittajan on huolehdittava siitä, että tieto häiriötilanteesta, jossa koulukuljetusauto on ollut osallisena, ilmoitetaan myös opetuspalveluiden hallintoon niin pian kuin mahdollista.

Kuljettajan on vuoron päätepisteessä otettava talteen löytötavarat ja samalla huolehdittava auton siisteydestä. Löytyneistä Waltti-matkakorteista tulee välittömästi ilmoittaa Tilaajalle ja ne tulee toimittaa palvelupiste Kastelliin, ellei asiakasta tavoiteta kuljetusalueella.

Kuljettajalla tulee olla autossa puhelin. Kuljettajan on puhelinta käyttäessään noudatettava lakia puhelimeen puhumisesta ajon aikana.

Kuljettajan on välitettävä matkustajien antama palaute Liikenteenharjoittajalle, joka vastaa näihin kahden arkipäivän kuluessa sekä välittää ne edelleen Tilaajalle tiedoksi (asiakaspalaute ja vastaus siihen). Liikenteenharjoittaja sitoutuu käymään viivytyksettä ja viimeistään toisena arkipäivänä kuljettajan kanssa läpi joko Tilaajan välittämän tai muuta kautta tietoon tulleen kuljettajan saaman negatiivisen palautteen, jotta tilanne saadaan korjatuksi.

Liikennöinnissä tulee ottaa huomioon työsuojeluun ja noudatettaviin työehtoihin liittyvät velvoitteet.

Hankinnan kohteena olevasta palvelusta vastaavalla henkilöstöllä ei saa olla rikostaustaa, joka estää työskentelyn lasten kanssa. Liikenteenharjoittaja vastaa siitä, että kuljettajien rikostausta selvitetään ja että kuljetuksissa ei käytetä henkilöitä, jotka rikostaustansa vuoksi eivät saa työskennellä lasten kanssa (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä). Liikenteenharjoittajan vastuulla on vaatia nähtäväkseen rikosrekisterin ote kuljettajilta, jotka hoitavat hankinnan kohteena olevia kuljetuksia.

Sopimuksen allekirjoittaessaan Liikenteenharjoittajan toimivaltainen henkilö allekirjoittaa samalla vakuutuksen siitä, että Liikenteenharjoittaja on nähnyt rikosrekisterin otteen kaikkien niiden kuljettajien osalta, jotka hoitavat hankinnan kohteena olevia kuljetuksia, ja että kuljettajilla ei ole rikostaustan vuoksi estettä työskentelyyn lasten kanssa, ja että liikenteenharjoittaja vaatii nähtäväkseen rikosrekisterin otteen kaikilta uusilta kuljettajilta (myös sijaiset ja varakuljettajat) koskien koko sopimuskautta. Vakuutus koskee myös mahdollisia alihankkijoita. Vastaavan vakuutuksen allekirjoittavat kaikki tarjousyhteenliittymässä mukana olevat Liikenteenharjoittajat.

Vakuutus koskien rikosrekisterin otteiden tarkistamista on sopimuksen liitteessä **Vakuutus liittyen lakiin lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä**.

Liikenteenharjoittaja sitoutuu ilmoittamaan henkilöstömuutoksista sekä toimittamaan vakuutuksen aina uuden työntekijän rikostaustatöiden tarkastamisesta.

Liikenteenharjoittaja vastaa tarpeellisten tauko- ja WC-tilojen järjestämisestä omalla kustannuksellaan.

Tupakointi on kielletty sopimusliikennettä harjoittavissa ajoneuvoissa ja ajoneuvojen läheisyydessä kokonaan.

Tilaajalla on oikeus vaatia kuljettajan vaihtamista, mikäli kuljettajasta saadaan toistuvasti negatiivista palautetta esimerkiksi epäasiallisesta käyttäytymisestä.

14.7. Koulutus

Liikenteenharjoittaja vastaa liikennöinnin käytön edellyttämästä kuljettajien koulutuksesta ja informoinnista.

Liikenteenharjoittaja vastaa liikennöinnin sekä lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmien käytön edellyttämästä linja-autonkuljettajien koulutuksesta ja informoinnista.

Tilaaja toimittaa liikenteenharjoittajalle korvauksetta tilaajien yhteistä lippu- ja maksujärjestelmää varten tarvittavan koulutusmateriaalin ja avustaa muutoinkin koulutuksen toteuttamisessa. Materiaali toimitetaan pääsääntöisesti sähköisessä muodossa. Rahastuslaitetekoulutuksesta liikenteenharjoittaja huolehtii valitsemansa rahastuslaitetoimittajan kanssa sopimallaan tavalla.

Mikäli Tilaaja sopimuskauden aikana järjestää esimerkiksi kuljettajille suunnatun maksuttoman koulutustilaisuuden, Liikenteenharjoittajan henkilökunnan edellytetään osallistuvan koulutukseen. Tällainen koulutustilaisuus voi olla esimerkiksi liikenneturvallisuuksiin liittyvä koulutusilta. Tilaaja ei maksa korvausta koulutukseen osallistumisesta.

Tilaaja voi tulla sovittaessa ilman erillistä korvausta Liikennöitsijän toimipisteelle/Varikolle pitämään koulutuksia tilaajan liikenteestä, järjestelmistä, ohjeista ja käytänteistä.

14.8. Lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmä

Liikenteenharjoittaja sitoutuu ottamaan käyttöön Tilaajalla käytössä olevan lippu- ja maksu-, ja informaatiojärjestelmän (Waltti) sekä liittymään mahdollisiin muihin uusiin toimivaltaisen viranomaisten yhdessä hallinnoimiin järjestelmiin (mm. Reittiopas, reaaliaikainen seuranta). Tilaaja huolehtii liikennetietojen ylläpidosta.

Laki liikenteen palveluista 320/2017 velvoittaa 1.1.2018 alkaen liikkumispalveluita koskevien olennaisten tietojen tuottamiseen ja toimittamiseen kansalliseen rajapintaluetteloon ja lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuuteen. Vastuunjakoa hankintaviranomaisen ja liikenteenharjoittajan välillä edellä mainituissa lakisääteisissä tehtävissä on kuvattu hankinta-asiakirjoissa.

Tilaaja vahvistaa palveluliikenteessä vuoroilla käytettävän lippujärjestelmän, matkalippujen hinnat ja myyntiehdot. Lippu- ja maksujärjestelmät, lipputuotteet sekä matkustaja- ja lipputulotietoihin liittyvät raportointivelvoitteet on kuvattu tarjouspyynnössä, sopimuksessa sekä liitteissä **Lippu- ja maksujärjestelmä, Informaatiojärjestelmä** sekä **Palvelu- ja myyntiohje**.

Liikenteenharjoittaja myy tilaajan ja validoi lippujärjestelmän mukaisia matkalippuja linja-autoissa. Rahastuslaitteelta tulee käteismyynnissä tulostaa kuitti asiakkaalle. Linja-autoissa on voitava maksaa kertaliput käteisellä rahalla. Liikenteenharjoittajalta vaaditaan rahastuslaitteet cEMV-maksamiseen.

Liikenteenharjoittaja vastaa kustannuksellaan rahastuslaitteesta, matkakorttien lukulaitteista ja niissä tarvittavista sim-korteista sekä niiden normaalista huollosta. Liikenteenharjoittaja hankkii tai päivittää kustannuksellaan ennen sopimuskauden alkua lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmän edellyttämät rahastuslaitteet ja varikkojärjestelmät sekä vastaa ja huolehtii niiden toimivuudesta ja yhteensopivuudesta lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmän kanssa. Liikenteenharjoittaja tilaa sam-turvamodulit TVV lippu- ja maksujärjestelmä Oy:ltä asennettaviksi rahastuslaitteisiin sekä mahdolliset lisäosat Matkahuollon lipputuotteiden validoimiseksi. Laitteiden on oltava käyttökuntoiset ja toimiviksi testatut sopimuskauden alkaessa.

Liikenteenharjoittaja hankkii kustannuksellaan rahastuslaitteissa mahdollisesti tarvittavat kuljettajakortit kuljettajien käyttöön.

Liikenteenharjoittajan tulee hankkia omalla kustannuksellaan informaatiojärjestelmä ohjelmineen jakamaan asiakkaille informaatiota, paikkatietoa sekä seuraavia pysäkkejä ajoneuvossa näyttötaulujen (esim. digitaalinen led-näyttö) avulla.

Jos järjestelmää sopimuskauden aikana tilaajan toimesta muutetaan muuten kuin tässä sopimuksessa ja sen liitteissä määritellään ja siitä aiheutuu liikenteenharjoittajalle lisäkustannuksia esimerkiksi uusien laitehankintojen kautta, tilaaja korvaa muutoksista aiheutuneet ylimääräiset kustannukset täysimääräisesti.

Lähtökohtaisesti vain Waltin lipputuotteet kelpaavat sopimuksen mukaisessa liikenteessä. Sopimuspuolet voivat tarvittaessa sopia muiden kuin Waltin lipputuotteiden hyväksymisestä maksuvälineenä ja niiden tietojen siirtymisestä tilaajalle.

Mikäli maksujärjestelmä ei toimi tai se toimii virheellisesti liikenteenharjoittajasta johtuvan seikan vuoksi, on liikenteenharjoittajan ilmoitettava asiasta heti tilaajalle, jos virheellä on vaikutusta tilaajan toimintaan ja lipputuloihin. Liikenteenharjoittajan on korjattava virhe viipymättä. Liikenteenharjoittajan vastuulla olevia seikkoja ovat esimerkiksi vika yhdessä tai useammassa rahastuslaitteessa, rahastuslaitteen toimiminen väärin, käyttötapaukset eivät välity autojen rahastuslaitteista taustajärjestelmään, mahdollisesti liikenteenharjoittajan syöttämät reitti- ja/tai aikataulutiedot on väärin syötetty tai uudet asiakashinnat eivät siirry oikein liikenteenharjoittajan varikkojärjestelmästä ajoneuvojen rahastuslaitteisiin.

Tilaajalla on oikeus pidättää liikenteenharjoittajalta virhetilanteen aikana saamatta jääneet lipputulot liikennöintikorvauksesta. Korvauksen suuruus määritellään aiempien tilastotietojen perusteella. Mikäli liikenteenharjoittaja laiminlyö virheen korjaamisen tilanteen pitkittyessä yli 24 tuntia, on tilaajalla oikeus pienentää liikennöintikorvausta siinä suhteessa kuin matkustajaliikennepalvelun katsotaan huonontuneen. Tilaaja korvaa asiakkaalle aiheutuneet vahingot ja perii ne liikenteenharjoittajalta, jos vahinko on aiheutunut liikenteenharjoittajasta.

Tilaaja toimittaa viimeistään kuukautta ennen liikenteen alkamista aikatauluja, reittejä ja pysäkkejä koskevat tiedot joukkoliikenteen valtakunnalliseen rekisteriin tai/ja muuhun tietokantaan.

---

15. Mahdolliset muutokset sopimuskauden aikana

Muiden sopimuksessa mahdollistettujen sopimusmuutosten lisäksi on sopimukseen yhteisesti kirjallisesti sopien mahdollista tehdä muitakin muutoksia edellyttäen lisäksi, että ne ovat mahdollisia hankintalain 136 §:n (hankintasopimuksen muuttaminen sopimuskauden aikana) mukaan. Muutos voi tulla kyseeseen esimerkiksi tilanteessa, jossa Tilaajalla on tarve sisällyttää sopimukseen muuta liikennettä liikennöintitarpeessa tapahtuneiden muutosten johdosta, kuten toisen hankintayksikön päätettyä/lakkautettua oman liikennöintisopimuksensa ilman uutta kilpailutusta. Tällaisessa tilanteessa voi syntyä tarve korvaavan liikenteen hankintaan siltä liikennöitsijältä, joka operoi jo ennestään kyseisellä alueella tai reitillä. Toinen esimerkki voi olla uuden asuinalueen rakentamisen myötä, jossa lisäliikenne jatketaan uudelle alueelle nykyisillä voimassa olevilla sopimuksilla. Tällöin hinnoista neuvotellaan erikseen, mutta hinnat eivät saa olla Tilaajan kannalta kalliimmat kuin mitä ne olisivat laskettuna Liikenteenharjoittajan tarjouksen mukaisella katerakenteella.

16. Liikenteen hoidosta maksettava korvaus ja muut tulot

Hinnoittelun on kaikilta osin sisällettävä sopimus- ja tarjouspyyntöasiakirjoissa esitetyt ehdot, ominaisuudet ja kustannukset.

Kuljetettavien henkilöiden henkilökohtaisten urheiluvälineiden ja liikkumisapuvälineiden kuljettamisen on sisällyttävä hintoihin. Kuljetuksiin kuuluvien asiakasnostojen on sisällyttävä hintoihin (koskee muun muassa invakuljetuksia). Mitään muita kuin sopimuksessa mainittuja maksuja ja veloituksia ei sopimuskaudella hyväksytä. Laskutuslisiä, toimistokuluja, yms. lisiä ei hyväksytä, eikä Liikenteenharjoittaja saa asettaa rajoituksia huomautusajan pituudelle.

Hinnat ovat sitovia.

Liikenteenharjoittajan saama korvaus maksetaan laskua vastaan kuukausittain jälkikäteen. Maksuehto on 21 päivää netto. Aikaisin laskutuspäivä on kuukauden viimeinen liikennöintipäivä kuitenkin siten, että tarvittavat tiedot lipputulovähennyksistä on saatu mukaan (koskee erityisesti joulukuun laskutusta). Viivästyskorko on korkolain mukainen. Mikäli korvauksen maksu viivästyy Tilaajaa tai rahalaitosta koskevan lakon, työsulun tai niihin verrattavan työtaistelutoimenpiteen johdosta, viivästyskorkoa ei makseta eikä mahdollisesti aiheutuvia vahinkoja korvata.

Liikenteenharjoittaja saa kuljettaa rahtia ja pitää rahdin kuljettamisesta saatavat tulot. Rahtia ei saa kuljettaa matkustajille varatuissa tiloissa. Liikenteenharjoittaja saa myös kaikki itse hankkimansa mainos- ja muut myyntitulot siltä osin kuin näistä Tilaajan kanssa erikseen etukäteen sovitaan.

Ensisijaisesti tilaaja vastaanottaa verkkolaskuja.

16.1. Korvausperusteet

Liikenteenharjoittajalle maksetaan korvaus sopimuksen mukaisen liikenteen hoitamisesta tilaajan laatimista ja hyväksymistä aikataulukaaavioista seuraavien kolmen ajosuoritteen yksikköhintojen perusteella.

Suoritemäärät on kuvattu sopimuksen liitteessä **Kohde**. Ehtona korvauksen maksulle on sopimukesessä määriteltujen raporttien toimittaminen sopimuksen mukaisesti. Liikennöitsijä menettää laskutusoikeuden, mikäli laskutusta ei ole tehty kolmen kuukauden sisällä liikennöintikuukaudesta tai liikennöitsijä on laiminlyönyt vaadittujen raporttien toimittamisen tilaajalle.

Linjakilometrit (km) ovat aikataulun mukaisten vuorojen kilometrit lisättynä aikataulukaaavioissa esitetyillä siirtoajoilla. Kustannustekijänä linjakilometreihin katsotaan sisältyvän poltto- ja voiteluaine- sekä rengaskustannukset, korjaus- ja huoltopalkat sosiaalimenoineen sekä korjaus- ja huoltotarvikkeet.

Linjatunnit (h) ovat ajokaavioissa esitettyjen aikataulupalojen kokonaisaika, joka sisältää aikataulun mukaisia vuoroja sekä mahdollisia siirtoajoja. Kustannustekijänä linjatunteihin katsotaan sisältyvän kuljettajien palkat sosiaalimenoineen.

Autopäivät (ap) ovat aikataulukaaavion mukaisen liikenteen hoitamiseen samanaikaisesti tarvittava linja-autojen määrä. Kustannustekijänä autopäiviin katsotaan sisältyvän linja-autokaluston pääomakustannukset.

Myös yleiskustannusten katsotaan sisältyvän yksikköhintoihin.

Liikenteen määrän muutokset sopimuskauden aikana otetaan huomioon toteutuneiden ajosuoritteiden mukaisina käyttäen korvausperusteena ajosuoritteiden yksikköhintoja. Ajosuoritteiden muutos lasketaan aikataulukaaaviosta. Aikataulukaaavioiden muodostamisperiaatteet on esitetty tarjouspyyntöasiakirjoissa.

Korvausta maksetaan kuukausittain vain sopimuksen mukaisesti suoritetusta palvelusta.

Korvaukset (hinnat) ovat liitteessä **Hinnat**.

Korvaushintoja tarkistetaan siten, että ensin tarkistetaan tarjouksen mukaisen korvauksen arvonlisäverotonta määrää tarjouksen jättämiskuukauden tasosta liikenteen aloittamispäivää edeltävän kuukauden tasoon soveltaen. Tämän jälkeen korvausta tarkistetaan seuraavasti kohteessa/kohteissa, jossa/joissa käytetään linja-autoliikenteen kustannusindeksiä:

- Korvausta tarkistetaan yhden kuukauden välein mainitun indeksin edellistä edeltävän kuukauden indeksiluvun arvon mukaisesti vastaamaan täysimääräisesti indeksin muutosta.
- Ensimmäinen indeksitarkistus tehdään liikenteen alkaessa [kuukaudessa ja vuosi] [kuukauden ja vuosi] indeksin mukaiseksi. Muut tarkistusajankohdat ovat aina kuukauden alku siten, että esimerkiksi tammikuun alussa tarkistukseen käytetään edellisen kalenterivuoden marraskuun indeksilukua.
- Tarjoushinnat on ilmoitettu hintatasossa, joka vastaa Tilastokeskuksen linja-autoliikenteen kokonaiskustannusindeksiä [numero/vuosi] (vuoden [vuosi ja kuukausi]; indeksi [indeksiluku]; [vuosi] = 100).

Mikäli henkilökuljetuksille määrätty arvonlisävero muuttuu joko säädösmuutosten tai verotuskäytännön muuttumisen vuoksi, palvelujen hinnat muuttuvat vastaavasti.

Indeksitarkistukseen voidaan yhteisesti kirjallisesti sopien tehdä muutoksia sopimuskauden aikana. Kuitenkin jos käytössä ollut kustannusindeksi loppuisi kokonaan ja tilalle tulisi uusi indeksi tai uusia indeksejä, on Tilaajalla oikeus päättää yksipuolisesti, että siirrytään käyttämään uutta indeksiä tai uusia indeksejä (tällöin indeksimuutoksen myötä Liikenteenharjoittajalle maksettava korvaus voi automaattisesti alentua, eikä Liikenteenharjoittajalla ole oikeutta vaatia vahingonkorvausta sen johdosta). Muutos indeksitarkistukseen voi olla esimerkiksi tarkistusvälin muuttaminen lyhyemmäksi tai pidemmäksi taikka siirtyminen käyttämään muuta indeksiä tai useampaa eri indeksiä. Esimerkiksi jos linja-autoliikenteen kustannusindeksi jakautuisi tulevaisuudessa useampaan eri indeksiin linja-auton käyttövoiman mukaan, voidaan siirtyä käyttämään käyttövoimakohtaisia indeksejä.

Jos kustannustaso sopimuskauden aikana muuttuu sopijapuolista riippumattomista syistä oleellisesti ennalta arvaamattomalla tavalla ja siten, että se ei ole tullut huomioiduksi linja-autoliikenteen kustannusindeksissä, neuvotellaan liikenteenharjoittajille maksettavan korvauksen tarkistamisesta kaikkien tilaajan toimialueella toimivien liikenteenharjoittajien kanssa. Tarkistustarpeen arvioimisen lähtökohtana on linja-autoliikenteen kokonaisindeksin muutos.

16.2. Aikataulukaavioiden muodostamisperusteet

Aikataulukaavio on linjan/linjaryhmän liikennöintisuoritteiden laskentamalli, jolla määritellään liikenteenharjoittajalle korvattavien linjakilometrien linjatuntien ja autopäivien määrä niin sanotulla jatkuvalla kalustokierrolla. Työehtosopimuksen, ajo- ja lepoaikalain tai vastaavia rajoitteita ei huomioida. Periaate on, että kalusto on mahdollisimman tehokkaassa käytössä.

Tilaajan laskemaan ajoaikaan ei saa sisällyttää ajo- ja työaikalakien eikä työehtosopimusten vaatimia taukoja.

Aikataulukaavio laaditaan linja-, kohde- tai linjastokohtaisesti. Määrittelyn lähtökohtana on, että samaan kaavioon otetaan ne aikataulut, joiden kesken on suunniteltu yhteinen toisiinsa niveltynyt autokierto. Kahden tai useamman liikenteenharjoittajan yhteisesti liikennöimällä linjalla suoritteet lasketaan niin kuin linjaa liikennöisi yksi liikenteenharjoittaja.

Linjakilometreiksi lasketaan aikataulunmukaisten vuorojen kilometrit lisättynä aikataulukaavioissa mahdollisesti esitetyillä siirtoajoilla. Siirtymistä aamulla varikolta linjalle ja illalla linjalta varikolle ei lasketa linjakilometreiksi. Ajosivun pituudet on tarjouspyyntöön otettu Google Mapsista, ja ne on ilmoitettu sadanmetrin tarkkuudella.

Linjatunneiksi lasketaan em. linjakilometrien tuottamiseen kuluva aika seuraavasti: Aikataulukaavio koostuu yhdestä tai useammasta aikataulupalasta. Aikataulupala alkaa kullakin autolla ensimmäisestä aikataulun mukaisesta lähtöajasta. Aikataulupala päättyy kullakin autolla palan viimeisen lähdön matka-ajan päättyessä. Matka-aika lasketaan linjoittain 1 minuutin tarkkuudella. Aikataulupala sisältää aikataulun mukaisia vuoroja sekä mahdollisia siirtoajoja. Aikataulupalat lasketaan erillisiksi, jos edellisen lähdön laskennallisen päättämisaian ja seuraavan lähdön alkamisaian välinen ero on 61 minuuttia tai enemmän. Aikataulupalojen välisiä mahdollisia siirtoajoja ei makseta.

Autopäiviksi lasketaan kunakin päivänä aikataulukaavioista laskettu, suurin linjoilla samanaikaisesti tarvittava automäärä.

Sopimuskauden alkaessa voimassa olevat tilaajan vahvistamat aikataulukaaviot ovat tämän sopimuksen liitteenä **Kohde**.

Aikataulukaaviota voidaan muuttaa sopimuskauden aikana. Muutosten yhteydessä päivitetään myös linjakilometrien, linjatuntien sekä autopäivien määrät.

16.3. Lipputulosten tilitys ja ilmoittaminen

Kertalipuista saadut lipputulot ovat tilaajan ennakkomaksua liikenteenharjoittajalle, ja ne ovat heti liikenteenharjoittajan käytettävissä. Liikenteenharjoittaja vähentää kuukausittain liikennöintilaskussa lippulajeittain eriteltyinä kaikki lippujen myynnistä saamansa tulot. Vähennys tehdään viiveellä kalenterikuukautta seuraavan liikennöintikuukauden laskutuksessa, lukuun ottamatta joulukuuta, jonka vähennys tehdään joulukuun liikennöinnistä tilaajan tilikauden vaihtumisen takia (joulukuun laskusta vähennetään sekä marras- että joulukuu).

Liikenteenharjoittaja ilmoittaa saamansa matkalipputulot ja matkojen jakauman eri vyöhykelipuille kuukausittain tilaajalle tai tämän osoittamalle taholle, ellei tilaaja saa näitä tietoja suoraan clearing-järjestelmästä.

Waltti-matkustuksen tiedot saadaan tilaajan järjestelmästä. Tilaaja toimittaa Waltin tiedot liikenteenharjoittajalle tai liikenteenharjoittaja ottaa tiedot itse, jos liikenteenharjoittajalla on tarvittavat järjestelmän käyttöoikeudet. Lipputulosten määrittämistä varten Liikenteenharjoittajan on huolehdittava siitä, että kaikki rahastustiedot on siirretty Tilaajalle välittömästi kuukauden viimeisen päivän liikennöinnin jälkeen.

16.4. Suunnitelma bonuksista ja sanktioista

Tilaajalla on kannusterahaan liittyviä suunnitelmia. Joukkoliikennejaosto on hyväksynyt kannusteiden käytön, mutta kuntien budjeteissa ei ole toistaiseksi varauduttu erilliseen kannusterahaan. Hämeenlinnan seudullisessa sopimusliikenteessä otetaan bonus-järjestelmä käyttöön ja perittäviä sanktioita tullaan soveltamaan myöhemmin tehtävien päätösten mukaisesti, jolloin tämän tarjouskilpailun kohteet otetaan myös kannusteiden ja sanktioiden piiriin.

16.5. Korvausten vähentäminen ja sanktio

Hämeenlinna seudullisissa henkilö- ja joukkoliikennekuljetuksissa tullaan soveltamaan tämän sopimuksen osalta perittäviä sanktioita myöhemmin tehtävien päätösten mukaisesti. Joukkoliikennejaosto (tai vastaava päätöksentekuelin) päättää perittävistä sanktiosta, palvelurikemaksuista ja bonuksista sekä niiden suuruuksista. Uusia sanktioita ja bonuksia voidaan ottaa käyttöön kesken sopimuskausien, kuitenkin siten, että niiden käyttöönotosta ilmoitetaan 3 kuukautta ennen käyttöönottoa sopimusliikennöitsijöille. Palvelurikemaksut peritään/vähennetään liikennöintilaskutuksesta kuukausittain maksuvelvollisuuden toteamisesta seuraavan kuukauden loppuun mennessä.

Sanktioita peritään seuraavista rikkeistä:

Sanktio	perittävä summa
Informaationäytön toimimattomuus, toimiminen väärin €/päivä/näyttö	100 €
Sanktio ajamattomasta lähdöstä, aikataulun mukaiselle ensimmäiselle lähdöllä +> 2min ja muilla lähdöillä +> 5 min.	300 €
Päätepysäkillä tulo- ja lähtöaikojen laiminlyönti sekä vaihto-odotusaikojen laiminlyönti	100 €
Käytettävät ajoneuvot eivät iältään, paikkamäärältään liian pieni, matalalattiavaatimuksiltaan tai päästöluokituksiltaan ole sopimuksen mukaisia	300 €
Tarpeeton tyhjäkäynti	100 €
Väärät linjakilvet	100 €
Matkustamon liian kylmä tai liian kuuma lämpötila (palaute tai tilaajan havainto/päivä/ajoneuvo)	100 €
Asiakkaan saama huono asiakaspalvelu (per/tapaus/palaute)	100 €
Toistuva rahastusrike	100 €
Oikean lähdön valitsematta jättäminen rahastuslaitteella	200 €
Oikean lähdön valitsematta jättäminen informaatiolaitteella	200 €
Ajoneuvon likaisuus (sisä/ulko)	100 €
Toistuvasti rikkoutuvan ajoneuvon tai ajonauvolaitteiden korjaamisen laiminlyönti	200 €
Kuljettajien epäasiallinen pukeutuminen	100 €

16.5.1. Informaationäytön toimimattomuus, toimiminen väärin

Mikäli informaatiojärjestelmän osana oleva matkustamon näyttö ei toimi vaaditulla tavalla tai toimii virheellisesti tilaajan oikein tuottamasta ja toimittamasta datasta huolimatta tai liikenteenharjoittajasta tai laitetoimittajasta johtuvan seikan vuoksi, on liikenteenharjoittajan ilmoitettava asiasta heti tilaajalle. Liikenteenharjoittajan on korjattavavirhe viipymättä. Liikenteenharjoittajan vastuulla olevia seikkoja ovat esimerkiksi vikayhdessä tai useammassa näyttötaulussa, näyttötaulun toimiminen väärin, Näyttötaulun toiminta ei ole vakaa / näyttö on epäselvä, näyttötapahtumat eivät välity autojennäyttötaululle, mahdollisesti liikenteenharjoittajan syöttämät reitti- ja/tai aikataulutiedot on väärin syötetty.

16.5.2. Ajamattomat vuorot

Ajamatta jääneestä liikenteestä ei makseta korvausta. Ajamatta jääneen vuoron vuoksi kokonaiskorvausta pienennetään ajamatta jääneen vuoron suoritteiden määrällä. Ajamatta jääneiden lähtöjen suoritteisiin sisällytetään myös lähtöihin liittyvät siirtoajojen suoritteet. Autopäivä vähennetään, mikäli ajamaton osuus vähentää kohteen ajokaavioista laskettua suurinta samanaikaisesti tarvittavaa automäärää.

Lähtö katsotaan ajamattomaksi, jos se lähtee aikataulunmukaista lähtöaikaa aiemmin tai yli viisi (5) minuuttia aikataulunmukaista lähtöaikaa myöhemmin tai myöhemmin, kuin seuraava lähtö. Lähtö katsotaan myös ajamattomaksi, jos vuoro on lähtenyt pääte pysäkiltä aikataulun mukaisen autokierron ensimmäisellä lähdöllä kaksi (2) minuuttia aikataulunmukaista lähtöaikaa myöhemmin. Ajamattomasta lähdöstä on ilmoitettava tilaajalle välittömästi, kun ajamattomuus tulee liikenteenharjoittajan tietoon joukkoliikenne@hameenlinna.fi sähköpostiin tai muulla liikenteenharjoittajan ja tilaajan yhdessä sopimalla tavalla. Jos ajamaton lähtö tulee tilaajan tietoon jälkikäteen muutoin, kuin että liikenteenharjoittaja on siitä ilmoittanut, ja liikenteenharjoittaja on näin laiminlyönyt raportointivelvoitteen, peritään sanktiomaksu tällaisissa tapauksissa kolminkertaisena.

Jos laiminlyönti on viikkotasolla toistuvaa eikä syynä ole ylivoimainen este, alennetaan korvausta toteutumattomien liikennesuoritteiden määrän osalta kaksinkertaisesti.

Vuoro katsotaan myös ajamattomaksi, jos vuoroa ei ajeta sopimuksen mukaisesti reitin pääte pisteeseen saakka.

Korvausta ei vähennetä sellaisten päivien osalta, jolloin myöhästymiset johtuvat poikkeuksellisista keliolosuhteista tai muista laajoista liikennehäiriöistä tai ylivoimaisesta esteestä, johon liikenteenharjoittaja ei ole voinut vaikuttaa. Nämä häiriötilanteet eivät vähennä liikenteenharjoittajan ilmoitusvelvollisuutta.

Yritys vastaa ajamattomasta liikenteestä mahdollisesti johtuvista vahingonkorvauksista ja korvaavien palveluiden järjestämisestä.

Ajoneuvoista vaaditaan reaaliaikainen paikkatieto toimitettavaksi tilaajalle koko sopimuskauden ajan reaaliaikaisesti. Jos paikkatietoa ei saada tai yhteys ei toimi, vähennetään maksettavaa liikennöintikorvausta täysimääräisesti reaaliaikaisen paikkatiedon puuttumisen ajalta. Mikäli liikenteenharjoittajan reitillä on gps-signaalin katvealueita, tulee liikenteenharjoittajan neuvotella ensi tilassa tilaajan kanssa asian ratkaisemiseksi. Paikkatieto tulee reaaliaikaiseen seurantajärjestelmään asiakkaiden palvelemiseksi sekä tilaajalle aikataulutäsmällisyyden toteutumiseksi.

Tilaaja on ottaa käyttöön häiriöhallintaan selainpohjaisen informaatiojärjestelmän, jossa voidaan luoda häiriötiedotteita mm. ajamattomuuksista. Häiriöhallintatietojen ilmoittaminen liikennöitsijän toimesta järjestelmään esim. ajamattomuuksista välittyisivät järjestelmän asiakasrajapintojen kautta erilaisiin käytössä oleviin sovelluksiin.

16.5.3. Päätepysäkille tulo- ja lähtöaikojen sekä vaihto-odotusaikojen laiminlyönti

Tilaajan maksamalla ajalla ollessaan kuljettajan tulee, mikäli se liikennöintiolosuhteiden perusteella on mahdollista, ajaa bussi päätepysäkille niin hyvissä ajoin, että matkustajat voivat rauhassa nousta autoon ja maksaa matkansa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa.

Päätepysäkille tuloaika katsotaan laiminlyödyksi, jos bussi ei saavu päätepysäkille tai jos kuljettaja ei pääte- tai ajantasauspysäkillä odottaessaan anna matkustajille sisäänpääsymahdollisuutta bussiin, vaikka se liikennöintiolosuhteiden perusteella olisi mahdollista. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, jos matkustajien sisäänpääsyä bussiin viivytetään tarpeettomasti huonoissa sääoloissa.

Kuljettajan tulee noudattaa tilaajan määrittelemiä ajantasauspysäkkien lähtöaikoja ja vaihtoyhteyksien varmistamiskäytäntöjä.

16.5.4. Kalustopoikkeamat

Jos liikenteessä käytettävä yksittäinen linja-auto ei liikennöintipäivänä ole älättään, päästöluokituksestaan, istumapaikkamäärältään tai matalalattiaisuudeltaan sopimuksen mukaisia, vähennetään niiltä päiviltä maksettavaa liikennöintikorvausta 10 % sopimuksen vastaisesti ajettujen ajoneuvojen määrällä kerrottuna.

Jos liikenteessä käytetään kalenterikuukauden aikana yli kolmena (3) päivänä sopimuksen vastaisia linja-autoja, jotka eivät liikennöintikuukautena ole älättään, päästöluokituksestaan, istumapaikkamäärältään tai matalalattiaisuudeltaan sopimuksen mukaisia, vähennetään kuukausittain maksettavaa korvausta. Vähennys tehdään siten, että koko kohteen, koko kuukauden yhteenlasketuista liikennöintisuoritteista vähennetään 5 %.

Jos liikenteessä käytetään toistuvasti linja-autoja, jotka ovat muilta kuin edellisessä kappaleessa mainituilta ominaisuuksiltaan huonompia tai vajaakuntoisia (kuten ajoneuvon ulkopuolisen tai sisäpuolisen osien puuttuminen tai tms. vastaava puute tai ilmastointi, lämmitys, lisälämmitin, pysäkinapit, valot, ovet yms. eivät toimi tai laite/ominaisuus on otettu pois käytöstä toimimattomuuden vuoksi) ja joista tilaajalle tai liikenteenharjoittajalle on tullut palautetta ja samasta viasta on huomautettu useammin kuin kaksi kertaa, vähennetään 5 % koko kohteen koko kuukauden yhteenlasketusta liikennöintikorvauksesta.

Mikäli poikkeuskalustoa käytetään liikenteenharjoittajan anomuksesta perustellusta ja luotettavasta syystä, tilaajalla on mahdollisuus harkita vähennyksistä luopumista.

Koko kohteen liikennöintikorvauksen määrää vähennetään 20 %, jos käytettyjen linja-autojen keski-ikä ylittää tarjouspyynnön vaatimukset.

Jos käytettävien linja-autojen ulkoilme ei vastaa sovittua, vähennetään sopimuksen perusteella kilpailukohteesta kuukausittain maksettavaa korvausta näiden linja-autojen liikenteen osalta 10 %:lla.

16.5.5. Linja-auton tarpeeton tyhjäkäynti

Autojen joutokäynnistä annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamatta jättäminen. Sanktio peritään, kun tilaajalle on tullut asiasta palaute tai ilmoitus.

16.5.6. Väärät linjakilvet

Linjakilvissä esitettävä informaatio ei vastaa tilaajan ohjeita. Auton ollessa muussa kuin linja-ajossa linjatunnukset eivät saa olla näkyvissä.

16.5.7. Matkustamon lämpötila

Kuljettajan on huolehdittava, että auton lämpötila ja ilmanvaihto ovat matkustajan kannalta asianmukaiset ja miellyttävät. Liian kylmä (lämmitys ei toimi talvella) tai kuuma (ilmastointi ei toimi kesällä) ajoneuvo, sanktio peritään tilaajan todentaman tai asiakaspalautteen perusteella per palaute, kuitenkin yksi todennus per päivä, kun epäkuntoisella ajoneuvolla operoidaan.

16.5.8. Sopimussytyksen ja sopimuskuljettajien asiakaspalvelu

Asiakaspalvelun tulee olla ystävällistä ja asiallista. Matkustajia tulee tarvittaessa neuvoa matkustamiseen liittyvissä asioissa. Ikäihmisten, vammaisten ja lasten erityistarpeet tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon. Asiakkaan saamasta huonosta asiakaspalvelusta peritään sanktio (Perustuu saatuun asiakaspalautteeseen. Lähtökohta on, että asiakaspalvelusta ei tule palautetta, jos asia on hoidettu ammattitaidolla ja hyvässä yhteisymmärryksessä asiakkaan kanssa).

Asiakaspalvelurikkeeksi katsotaan mm. henkilökohtaisuuksiin menevä, asiakasta loukkaava kielenkäyttö, matkan tahallinen viivästyttäminen sekä maltin menettäminen asiakaspalvelutilanteessa. Asiakaspalvelurikkeeksi katsotaan kuljettajan taitamattomuus rahastuslaitteen käytössä, perusteeton ohiajo pysäkillä, reitinosan ajamatta jättäminen, rahastusvirheen korjaamatta jättäminen, kännykkään puhuminen ajon aikana, toistuva liikennesääntöjen ja tupakkalain rikkominen.

16.5.9. Toistuva rahastusriike

Matkustajalle annettu matkalipputosite on tarkoituksellisesti virheellinen, tai tositetta ei ole annettu lainkaan tai rahastusvirhe on jätetty korjaamatta.

16.5.10. Oikean lähdön valitsematta jättäminen rahastuslaitteella

Reaaliaikaisen matkustajainformaation toimiminen ja vuorokohtaisten matkustajamäärien seuranta edellyttää, että kuljettaja valitsee oikean lähdön rahastus- ja informaatiolaitteelta.

16.5.11. Oikean lähdön valitsematta jättäminen informaatiolaitteella

Reaaliaikaisen matkustajainformaation toimiminen ja vuorokohtaisten matkustajamäärien seuranta edellyttää, että kuljettaja valitsee oikean lähdön rahastus- ja informaatiolaitteelta.

16.5.12. Ajoneuvon puhtaus

Ajoneuvon siivous ja pesu tulee suorittaa päivittäin. Likaisella ajoneuvolla ei voi operoida sopimusliikennettä. Bussi katsotaan siivoamattomaksi tai pesemättömäksi, jos olosuhteet huomioon ottaen voidaan perustellusti olettaa, että bussia ei ole siivottu (lattioiden putsaus suorittamatta - lakaisu ja pesu), ikkunat ja ikkunareunat, penkkien selkänojat pesemättä, roskakorit tyhjentämättä) tai pesty päältä edeltävän 24 tunnin aikana. Peritään sanktio per likainen ajoneuvo.

16.5.13. Rikkoontuvan ajoneuvon tai ajonauvolaitteiden korjaamisen laiminlyönti

Toistuvasti saman auton rikkoontumisen syynä olevien vikojen tai ajoneuvolaitteiden korjaaminen laiminlyödään.

16.5.14. Kuljettajan pukeutuminen

Kuljettajan asiallisesta pukeutumisesta vastaa liikennöitsijä. Kuljettajan työasun tulee olla *puhdas ja siisti*. Kuljettajan työasuun kuuluvat: suorat tumman siniset tai mustat housut, shortsit tai hame, valkoinen kauluspaita (ellei toisin ole liikennöitsijän kanssa sovittu), kravatti tai huivi sekä mahdollinen tumman sininen tai musta työtakki/bleiseri. Työjalkineina kävelykengät, sandaalit tai muut vastaavat kengät (crocsit, eivät kuulu työasuun). Kuljettajan epäsiisti (likainen) pukeutuminen ja muiden kuin määriteltyjen vaatteiden käytöstä peritään sanktio.

---

17. Tiedottaminen ja markkinointi

Tilaaaja huolehtii toimialueensa julkisen liikenteen yleismarkkinoinnista ja yleisestä koko toimialuetta koskevasta tiedottamisesta.

Tilaaaja painattaa kustannuksellaan irtoaikatauluja harkintansa mukaan. Liikenteenharjoittajan tulee sisällyttää vuorojen aikataulut omaan aikataulutiedotukseensa. Tilaaaja ja Liikenteenharjoittaja pyrkivät asiakkaan kannalta kattavan aikataulutiedon julkaisemiseen, niin että samalla suunnalla eri sopimuksiin perustuvan bussiliikenteen aikataulutietoa jaetaan yhtenäisenä.

Liikenteenharjoittaja huolehtii pysäkkiaikataulut niille pysäkeille, joille aikataulujen kiinnittäminen on mahdollista. Liikenteenharjoittaja myös huolehtii aikataulujen ajantasaisuudesta ja kunnosta.

Liikenteenharjoittaja varaa linja-autojen sisäpinnoista riittävästi tilaa tilaajan yleismarkkinoinnille ja ulkopinnoista tilaa kyseessä olevan liikenteen tunnuksille. Liikenteenharjoittaja huolehtii tämän materiaalin kiinnittämisestä ja poistamisesta.

Liikenteenharjoittajalla on oikeus myydä mainostilaa ajoneuvoissaan. Liikenteenharjoittaja vastaa mainostilaa koskevista sopimuksista ja mainosten teettämisestä ja asentamisesta aiheutuvista kustannuksista. Mainosten tulee olla hyvän maun mukaisia ja Tilaaajalla on oikeus määrätä sopimattomaksi luokittelemansa mainos poistettavaksi välittömästi Liikenteenharjoittajan kustannuksella. Mainokset eivät saa estää matkustajia näkemästä ulos (eivät saa peittää ikkunaa alareunaa lukuun ottamatta). Tilaaaja suosittelee, ettei läpinähtäviäkään ikkunan peittäviä mainoksia asenneta, koska ne vähentävät matkustusmukavuutta.

Mainosten poistamisesta vastaa liikennöitsijä ja mikäli tilaajavärytys on vaurioitunut, tulee tilaajavärytys olla korjattuna ennen ajoneuvon palautumista sopimusliikenteeseen.

Yleismarkkinointiin kuuluvan informaation esittämisestä ajoneuvojen elektronisissa näyttötauluissa sovitaan erikseen. Tilaaaja varaa oikeuden näyttää omaa materiaaliaan maksutta.

Tilaajan käytössä on reaaliaikainen matkustajainformaatiojärjestelmä. Mikäli järjestelmän toimivuus edellyttää, niin Liikennöitsijän ja kuljettajan tulee tehdä määriteltävät toimenpiteet oikean vuoron/lähdön näkymiseksi oikein reaaliaikaisessa informaatio- ja rahastuslaitejärjestelmässä.

Liikennöitsijän kaluston sijainti- ja lähtötietojen tulee siirtyä Tilaajan määrittelemässä muodossa ja olla maksuttomasti käytettävissä Tilaajan käytössä oleviin järjestelmiin. Liikennöitsijä vastaa siitä, että tieto tuotetaan Tilaajan edellyttämällä tavalla ajoneuvoissa.

Liikennöitsijän tulee asentaa kustannuksellaan autoihin infonäytöt. Infonäyttöjen speksit on määritelty erillisessä liitteessä **Informaatiojärjestelmä**.

18. Tutkimukset ja tarkastukset

Tilaajalla on oikeus kustannuksellaan tehdä ajoneuvoissa liikennepalveluiden laatua, palvelutasoa ja asiakastyytyväisyyttä sekä liikenteen suunnittelua koskevia tutkimuksia ja tarkastuksia. Tutkimuksia ja tarkastuksia tekevät henkilöt matkustavat veloituksetta Tilaajan henkilökuntakortilla tai muulla Tilaajan tai Liikenteenharjoittajan antamalla todistuksella. Liikenteenharjoittajan henkilökunta avustaa tarvittaessa tutkimusten teossa. Tästä ei makseta erillistä korvausta.

Tilaaja voi satunnaisesti sopimuskauden aikana muutaman päivän seurantaan varten toimittaa Liikenteenharjoittajalle erillisen gps-laitteen tms., jolla seurataan ajoneuvon reittiä ja jonka avulla tarkistetaan kilometrejä ja ajotunteja. Liikenteenharjoittaja sitoutuu pitämään laitteen ajoneuvossa ja huolehtimaan sen toiminnasta erikseen sovittavalla tavalla korvauksetta.

19. Valvonta ja raportointi

Tilaajalla on oikeus tarkastaa Liikenteenharjoittajalle asetetut vähimmäisvaatimukset ja kelpoisuuden Luotettava Kumppani -palvelusta. Liikenteenharjoittajan tulee kuulua Luotettava Kumppani -palveluun koko sopimuskauden ajan omalla kustannuksellaan. Luotettava Kumppani -palvelusta tulee olla Tilaajan saatavilla vähintään seuraavat tiedot:

- Kaupparekisteritiedot
  - Liikenneluvat ja niiden jäljennösten määrä sekä oikeus henkilöliikenteen harjoittamiseen
  - Tiedot arvonlisäverovelvollisuudesta
  - Tiedot kuulumisesta verottajan ennakoperintärekisteriin
  - Tiedot kuulumisesta työnantajarekisteriin
  - Tiedot verojen suorittamisesta tai tieto verottajan kanssa tehdystä voimassa olevasta maksusuunnitelmasta
  - Tiedot TyEL-eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta
  - Tiedot noudatettavasta työehtosopimuksesta
  - Tiedot tapaturmavakuutuksesta
  - Tiedot työterveyshuollon järjestämisestä
-

- Tiedot vastuuvakuutuksesta

Liikenteenharjoittajan tulee erikseen sovitulla tavalla toimittaa Tilaajalle tilinpäätösasiakirjat, joihin kuuluvat tuloslaskelma, tase, liitetiedot ja tilintarkastuskertomus, mikäli Tilaaja pyytää ne toimittamaan. Tiedot toimitetaan Tilaajalle viimeistään kuukauden kuluessa pyynnöstä.

Tilaajalla on oikeus valvoa ja tarkastaa sopimukseen kuuluvan liikenteen matkalippujen myyntiin, lippukirjanpitoon, ajosuoritteisiin ja ajoneuvojen käyttöön liittyviä asiakirjoja ja tietoja sekä saada nähdäkseen niistä tietokannoissa olevia tietoja sekä ottaa niistä jäljennöksiä ja otteita. Tilaajalla on myös oikeus valvoa reittien ja aikataulujen noudattamista sekä linja-autokalustoa ja palvelutasoa koskevien määräysten noudattamista. Tilaajalla on oikeus ilman ilmoitusta tehdä linjakohtaista tarkastusta, jossa tarkkaillaan matkalippujen myyntiä ja lippujen voimassaolon tarkistusta.

Liikenteenharjoittaja valvoo linjojensa liikennöintiä ja ilmoittaa liikennöinnin poikkeuksista tilaajalle luvussa *"Korvauksen vähentäminen ja sanktio"* määritetyllä tavalla.

Liikenteenharjoittajan tulee antaa selvitys sopimuksen mukaisessa liikenteessä käytetyistä linja-autoista ja niillä ajetuista linjakilometreistä sen toteamiseksi, että linja-autokaluston enimmäisikää koskevia vaatimuksia on noudatettu. Selvitys toimitetaan vuosittain kesäliikennekauden päättyttyä. Ensimmäinen selvitys operoitavasta kalustosta toimitetaan ennen liikenteen aloittamista ja seuraavan kerran elokuun 2023 loppuun mennessä.

Mikäli muita pyydettyjä raportteja kuin Luotettava kumppani -palvelusta saatavia, ei toimiteta tai erikseen pyydettyä määrääikään tai kohtuullisessa ajassa, jonka katsotaan olevan seitsemän (7) vuorokautta pyynnön lähettämisestä, on tilaajalla oikeus antaa kirjallinen huomautus liikennöitsijälle.

Liikenteenharjoittaja sitoutuu liittymään tilaajan käytössä olevaan sähköiseen palautejärjestelmään. Liikenteenharjoittaja vastaa asiakkailta saamiinsa palautteisiin kahden arkipäivän sisällä sekä lähettää tilaajalle tiedoksi myös muuta kautta kuin tilaajan sähköisen palautejärjestelmästä tietoon tulleen asiakaspalautteen sekä vastauksen siihen käyttämällä ilmoitettua sähköistä palautejärjestelmää.

Tilaaja voi perustellusta syystä, esimerkiksi silloin kun sopimuksen mukaisen liikenteen hoidossa on ilmennyt ongelmia, vaatia Liikenteenharjoittajalta selvitystä yrityksen taloudellisesta ja teknisestä suorituskyvystä. Liikenteenharjoittajan on toimitettava tällöin viipymättä vaaditut todistukset ja selvitykset.

---

20. Immateriaalioikeudet

Liikenteenharjoittajalla on tekijänoikeus kaikkeen Liikenteenharjoittajan aikaansaamaan, palvelun toimittamisen yhteydessä syntyvään materiaaliin. Tilaajalla on vapaa ja rajoitukseton käyttöoikeus kaikkeen Liikenteenharjoittajan aikaansaamaan materiaaliin sopimuksen käyttötarkoituksessa määrättömän ajan sisältäen oikeuden käyttää, kopioida ja tehdä tai teettää muutoksia sekä luovuttaa materiaalia kolmansille. Tilaajalla on oikeus asettaa palvelun tuottamisen yhteydessä syntyneitä tuloksia nähtäväksi julkisesti valitsemallaan tavalla, esimerkiksi Tilaajan internet-sivuille.

21. Vastuuvakuutus

Liikenteenharjoittajan on hankittava toimintaansa varten vastuuvakuutus, jonka tulee olla riittävä suhteessa palvelun tuottamiseen liittyviin riskeihin ja palvelusta maksettavaan korvaukseen, kuitenkin vähintään miljoona euroa. Vastuuvakuutuksen tulee olla voimassa koko sopimuskauden ajan.

22. Vakuudet

Liikenteenharjoittajan tulee asettaa sopimusvelvoitteidensa kaikinpuolisen täyttämisen vakuudeksi Tilaajan hyväksymä erillinen vakuus, jonka määrä on 5 000 euroa sopimuksen mukaisessa liikenteessä käytettävää ajoneuvoa kohti.

Vakuuden tai muun saatavan turvaavan järjestelyn tarkoituksena on korvata Tilaajalle mahdollisesti aiheutuva vahinko, jos liikennettä ei aloiteta ja hoideta sopimus- ja tarjouspyyntöasiakirjojen mukaisesti tai sopimus päättyy ennen sopimuskauden päättymistä.

Liikenteenharjoittajan tulee asettaa rahastuslaitteiden toimivuuden takaamiseksi erillinen vakuus, jonka määrä on 5 000 euroa. Vakuuden tarkoituksena on korvata tilaajalle mahdollisesti aiheutuva vahinko, jos liikennöitsijän käyttöönottona rahastuslaitteiden järjestelmä ei toimi tilaajan lippu- ja maksujärjestelmän vaatimusten mukaisesti oikein. Vakuus voidaan käyttää yhden (1) kuukauden päästä liikenteen aloittamisesta korvaavien rahastuslaitteiden hankkimiseksi, mikäli liikennöitsijä ei ole saanut rahastuslaitteita toimimaan korjauksista huolimatta Sopimuksen vaatimalla tavalla ja jos liikennöitsijän laiminlyö rahastuslaitteiden korjaamisen, päivittämisen tai muun rahastuslaitteen toimivuuteen liittyvän asian hoitamisen.

Vakuudeksi hyväksytään pankin tai vakuutusyhtiön omavelkainen takaus taikka muu Tilaajan hyväksymä vakuus tai järjestely.

Vakuudet on annettava viimeistään kahden viikon kuluessa sopimusasiakirjojen tarkistamisesta ja ne palautetaan Liikenteenharjoittajalle kolme kuukautta sen jälkeen, kun liikenne on alkanut ja sitä on hoidettu sopimuksen mukaisesti. Tämän jälkeen Tilaajalla on oikeus käyttää

---

vakuutena liikenteen sopimuksen mukaisesta hoitamisesta sitä liikennöintikorvausta, joka kulloinkin on maksamatta ja kuitata tuosta maksamattomasta korvauksesta Liikenteenharjoittajaa kuulematta mahdolliset Liikenteenharjoittajalta olevat korvaussaatavansa.

23. Palvelun raportointi

Liikenteenharjoittajan tulee dokumentoida kaikki Tilaajalta tulleet huomautukset palvelun tai kaluston laadusta sekä vastata reklamaatioon Tilaajan määrittelemässä kohtuullisessa ajassa ja ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin virheen korjaamiseksi.

24. Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilaajalla on oikeus saada vahingonkorvausta Liikenteenharjoittajan sopimusrikkomuksesta aiheutuneesta välittömästä vahingosta. Vahingonkorvauksen enimmäismäärä on hankintasopimuksen laskennallinen arvo, joka on sopimuskauden laskennallinen arvo.

Liikenteenharjoittajalla on oikeus saada vahingonkorvausta Tilaajan sopimusrikkomuksesta aiheutuneesta välittömästä vahingosta. Korvauksen enimmäismäärä on palvelun laskennallinen 12 kuukauden hinta. Liikenteenharjoittajalla ei ole oikeutta saada korvausta välillisistä vahingoista.

Tämän luvun mukaisia vastuunrajoituksia ei sovelleta, jos toinen sopijapuoli on aiheuttanut vahingon tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella, rikkonut salassapitovelvoitetta, rikkonut henkilötietojen käsittelyn ehtoja tai loukannut immateriaalioikeuksia. Tällöin vahinkoa kärsineellä sopijapuolella on oikeus korvaukseen myös välillisestä vahingosta.

25. Sopimuksen siirtäminen

Sopimus voidaan siirtää toiselle liikenteenharjoittajalle esimerkiksi liiketoimintakaupan yhteydessä. Tämä edellyttää aina kuitenkin Tilaajan kirjallista etukäteishyväksyntää.

Jos sopimuskauden aikana Tilaajana olevan toimivaltaisen viranomaisen toimivalta-alue muuttuu siten, että sopimuksen mukainen liikenne tulee kuulumaan toiselle toimivaltaiselle viranomaiselle, koskevat nämä ehdot myös Tilaajana olevalta toimivaltaiselta viranomaiselta toiselle siirtyvää liikennettä.

---

26. Ylivoimainen este

Vapauttamisperusteeksi (force majeure) katsotaan sellainen sopimuksen täyttämisen estävä ja sopimuksen syntymisen jälkeen sattunut epätavallinen ja asiaan vaikuttava tapahtuma, jota sopijapuolten ei ole ollut syytä ottaa huomioon sopimusta tehdessään, joka on sopijapuolista riippumaton ja jonka seuraamuksia ei voida estää ilman kohtuuttomia lisäkustannuksia tai kohtuutonta ajanhukkaa. Tällainen tapahtuma voi olla poikkeuksellisen vaikea työvoimatilanne, sota, kapina, pakko-otto tai takavarikko julkiseen tarpeeseen, tuonti- tai vientikielto, luonnonmullistus, yleisen liikenteen tai energiajakelun keskeytys, työselkkaus, tulipalo tai muu vaikutuksiltaan yhtä merkittävä ja epätavallinen sopijapuolista riippumaton syy.

Jos sopimusvelvoitteen viivästyminen johtuu tällaisesta ylivoimaisesta esteestä, sopimusvelvoitteen täyttämisaikaa jatketaan niin paljon kuin kaikki tapaukseen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen on pidettävä kohtuullisena. Sopijapuolten on viipymättä ilmoitettava ylivoimaisesta esteestä kirjallisesti toiselle sopijapuolelle samoin kuin esteen lakkaamisesta.

Vapauttamisperusteeksi katsotaan myös sopijapuolen alihankkijaa kohdannut ylivoimainen este, mikäli alihankintaa ei voida ilman kohtuuttomia kustannuksia tai oleellista ajanhukkaa hankkia muualta.

Liikennöintikorvaus maksetaan toteutuneiden suoritteiden perusteella. Mikäli liikennöintiä ei voida suorittaa ylivoimaisesta esteestä johtuen, Tilaaja ei ole korvausvelvollinen ajamatta jääneiden liikennöintisuoritteiden korvaamiseen.

27. Kartelliehto

Liikenteenharjoittaja vahvistaa tämän sopimuksen allekirjoituksella, ettei se ole tähän sopimukseen johtaneen tarjouskilpailun aikana tai sopimuksentekohetkellä syyllistynyt kilpailulain tarkoittamaan keskenään kilpailevien elinkeinoharjoittajien väliseen kiellettyyn kilpailunrajoitukseen (kartelliin) kyseistä palvelua koskevilla markkinoilla Tilaajan toiminta-alueella.

Mikäli Liikenteenharjoittajan todetaan lainvoimaisella päätöksellä syyllistyneen edellä mainittuun kilpailulain tarkoittamaan elinkeinonharjoittajien väliseen kiellettyyn kilpailunrajoitukseen (kartelliin), Liikenteenharjoittaja on velvollinen suorittamaan Tilaajalle sopimussakkona 20 prosenttia suoritettun ja maksetun palvelun kokonaisarvosta korkoineen vaatimuspäivästä lukien ja korvaamaan sopimussakon määrän ylittävät Tilaajalle aiheutuneet vahingot. Näiden lisäksi Liikenteenharjoittajan on korvattava asian selvittämisestä aiheutuneet kustannukset ja oikeudenkäyntikulut korkoineen.

Mikäli Liikenteenharjoittaja paljastaa kartellin ja vapautetaan kilpailulain perusteella kokonaan seuraamusmaksusta, Liikenteenharjoittaja vapautuu tämän ehdon mukaisen sopimussakon maksamisesta.

28. Pakotteet ja varojen jäädyttämispäätökset

Liikenteenharjoittaja vakuuttaa, että siihen ei kohdistu Euroopan unionin (EU) asettamia, Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kohdistamia tai Suomen viranomaisten asettamia pakotteita tai varojen jäädyttämispäätöksiä.

Liikenteenharjoittaja vakuuttaa, että yhteenkään sen alihankkijaan tai voimavarayksikköön ei kohdistu Euroopan unionin (EU) asettamia, Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kohdistamia tai Suomen viranomaisten asettamia pakotteita tai varojen jäädyttämispäätöksiä.

Liikenteenharjoittaja vakuuttaa, että se ei ole eikä siihen kohdistu mitään alla mainittua estettä:

1. Venäjän kansalainen tai Venäjälle sijoittautunut luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, yhteisö tai elin;
2. oikeushenkilö, yhteisö tai elin, jonka omistusoikeuksista tämän kohdan 1 alakohdassa tarkoitettu yhteisö omistaa suoraan tai välillisesti yli 50 prosenttia; tai
3. tämän kohdan 1 tai 2 alakohdassa tarkoitetun yhteisön puolesta tai johdolla toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, yhteisö tai elin, myös silloin kun niillä on yli 10 prosentin osuus kyseisen sopimuksen arvosta tai niistä alihankkijoista, tavarantoimittajista tai yksiköistä, joiden voimavaroja käytetään hyväksi direktiiveissä 2014/23/EU (käyttöoikeussopimuksia koskeva direktiivi), 2014/24/EU (klassinen hankintadirektiivi), 2014/25/EU (erityisalojen hankintadirektiivi), 2009/81/EY tarkoitetulla tavalla.

Jos Liikenteenharjoittaja on antanut Tilaaajalle virheellistä tietoa tai myöhemmin ilmenee, että Liikenteenharjoittajaa taikka sen alihankkijaa tai voimavarayksikköä koskee tässä luvussa mainittu pakote, varojen jäädyttämispäätös tai este, on Tilaaajalla oikeus irtisanoa Liikenteenharjoittajan ja Tilaaajan välinen sopimus päättymään välittömästi. Lisäksi Tilaaajalla on oikeus saada vahingonkorvausta Liikenteenharjoittajalta sopimuksen päättämisestä johtuen. Liikenteenharjoittajalla ei ole oikeutta saada vahingonkorvausta Tilaaajalta sopimuksen päättämisestä johtuen.

---

29. Asiakasrekisterinpito ja vaitiolovelvollisuus

Tilaaaja toimii tässä sopimuksessa tarkoitettujen palvelujen osalta voimassa olevassa tietosuojalaissa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä. Liikenteenharjoittaja huolehtii ja vastaa rekisterinpidosta Tilaaajan lukuun. Tilaaaja vastaa rekisteriselosteen laatimisesta ja Liikenteenharjoittaja sen saatavilla pidosta toimintayksikössään. Tilaaaja rekisterinpitäjänä päättää tietojen käsittelyssä noudatettavasta menettelystä ja tietojen luovuttamisesta. Rekisteröidyn informoinnin toteutuksesta vastaavat Tilaaaja ja Liikenteenharjoittaja kumpikin omalta osaltaan.

Liikenteenharjoittaja ja sen henkilökunta ovat salassapito- ja vaitiolovelvollisia. Salassapito- ja vaitiolovelvollinen ei saa paljastaa asiakirjan salassa pidettävää sisältöä tai tietoa, joka asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä, eikä muutakaan toimessaan tietoonsa saamaa seikkaa, josta lailla on säädetty vaitiolovelvollisuus. Vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa seikkaa ei saa paljastaa senkään jälkeen, kun tämä sopimus on päättynyt. Salassa pidettäviä tietoja ovat muun muassa tieto sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkuudesta sekä tieto henkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta. Salassa pidettävä on myös tieto henkilön ja perheen yksityiselämästä sekä henkilön salaiseksi ilmoittama puhelinnumero ja asuinpaikka.

Sopijapuolet sitoutuvat noudattamaan toiminnassaan soveltuvaa voimassa olevaa henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvää lainsäädäntöä sekä sopimuksen liitteinä olevia henkilötietojen käsittelyn ehtoja. Sopijapuolet sitoutuvat siihen, että henkilötietojen käsittely ja tietosuoja on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) mukaisella vaatimustasolla. Sen lisäksi mitä tässä sopimuksessa liitteineen on sovittu, Liikenteenharjoittaja noudattaa rekisterinpitäjänä tai henkilötietojen käsittelijänä kulloinkin voimassa olevan henkilötietolainsäädännön edellyttämiä velvoitteita.

Henkilötietojen käsittelyn ehdot ovat sopimuksen liitteessä Henkilötietojen käsittelyn ehdot.

Liikenteenharjoittaja noudattaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tarkoitettua hyvää tiedonhallintatapaa sekä sopijapuolten mahdollisesti sopimia muita tietoturvajärjestelyjä tietoturvallisuudesta ja tietosuojasta huolehtimiseksi.

Liikenteenharjoittaja huolehtii siitä, että sen palveluissa käyttämät laitteet sekä palvelutuotannon tilat on asianmukaisesti suojattu tietoturvariskejä vastaan ja että suojaukseen ja tiedonvarmistukseen liittyviä menettelyjä noudatetaan. Tilaaajan on huolehdittava vastaavin tavoin omista tiloistaan.

Liikenteenharjoittaja noudattaa voimassa olevan tietosuojalainsäädännön edellyttämää hyvää tietojen käsittelytapaa ja tietojen suojaamista koskevia säännöksiä. Liikenteenharjoittaja vastaa siitä, että sen vastuulla oleva henkilötietojen käsittely on kulloinkin voimassa olevan tietosuojalainsäädännön ja sopimuksen vaatimusten mukaista. Liikenteenharjoittaja huolehtii

---

---

käsitlemiensä tietojen asianmukaisesta suojaamisesta laittoman tai tapaturmaisen häviämisen tai hävittämisen varalta.

Liikenteenharjoittaja huolehtii ja vastaa siitä, että tämän sopimuksen piiriin kuuluvat asiakastiedot ovat erillään Liikenteenharjoittajan muusta rekisteristä ja että tietoja käyttävät vain ne henkilöt, jotka tarvitsevat niitä palvelujen toteuttamiseksi.

Liikenteenharjoittaja huolehtii ja vastaa siitä, että palvelu on kulloinkin voimassa olevan henkilötietolainsäädännön vaatimusten mukainen, ottaen erityisesti huomioon tietojärjestelmien oletusarvoisen ja sisäänrakennetun tietosuojan. Liikenteenharjoittaja huolehtii ja vastaa siis siitä, että Liikenteenharjoittajan tietoliikenneyhteydet ovat ulkopuolisilta suojatut.

Liikenteenharjoittaja huolehtii ja vastaa siitä, että palveluja annettaessa ja toiminnassa muutenkin noudatetaan salassapidosta, luottamuksellisuudesta, vaitiolovelvollisuudesta, tietosuojasta ja -turvasta sekä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta annettuja voimassa olevia säädöksiä.

Liikenteenharjoittaja sitoutuu siihen, että sopimuksen päättyessä tai purkautuessa arkistoitavat asiakastiedot siirretään veloituksetta Tilaajan käyttöön ja Liikenteenharjoittaja huolehtii omien tiedostojensa ja saamiensa kopiokappaleiden tuhoamisesta.

Tilaaja voi kustannuksellaan hakea palvelua tuottavasta henkilöstöstä turvallisuusselvitystä laissa säädettyjen edellytysten täytyessä tai vastaavaa selvitystä henkilön koti- tai pääasiallisesta oleskelumaasta. Liikenteenharjoittaja sitoutuu myötävaikuttamaan suostumusten saamiseen.

30. Muut ehdot

Tilaajan tulee valmiuslain (1552/2011 muutoksineen) 12 §:n 3 momentin nojalla poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muin toimenpitein varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Liikenteenharjoittaja sitoutuu valmiuslain 3 §:ssä määritellyissä poikkeusoloissa ja muissa vaikutuksiltaan vastaavissa vakavissa häiriötilanteissa noudattamaan Tilaajan yksipuolisesti antamia määräyksiä. Korvaus maksetaan tämän sopimuksen mukaisesti. Etukäteisvalmisteluista voidaan sopia erikseen salaisella liitteellä.

31. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Sopimuksen pätevyyttä, tulkintaa ja soveltamista koskevat erimielisyydet pyritään ensisijaisesti ratkaisemaan sopijapuolten välisin neuvotteluin. Mikäli tämä ei johda sopijapuolia tyydyttävään lopputulokseen, ratkaistaan erimielisyydet Tilaajan kotipaikan käräjäoikeudessa.

---

32. Sopimuskappaleet

Tätä sopimusta liitteineen on tehty kaksi samansisältöistä kappaletta, yksi kummallekin sopijapuolelle. Sopijapuolilla on oikeus ottaa asiakirjoista toimintansa tarvitsema määrä jäljennöksiä tai otteita.